

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 264

פנינים לפרשת תצוה (פורים)

שני הצדיקים הללו, נפגשו בנסיעה שנסעו יחד מטעם 'קופת העיר', לציונו של הגר"א בוילנא. בדרך שוחחו רבות בדברי תורה, עד שנקשרה נפשם איש בנפש רעהו, ומיני אז כשנזדמן לרבי דב יפה לשבות בבני ברק - היה שובת בביתו של הגרש"י בורנשטיין. פעם אחת ישבו יחדיו לסעודת שבת, ובמהלכה סיפר רבי דב יפה מעשה שאירע באותה העת בכפר חסידים

הרה"ג רבי אליעזר יוטקובסקי, יו"ר 'אנחנו וצאצאינו', על גודל מעלת השמחה ועל כך שהקב"ה משלם במזומן לאוהביו ולעושי רצונו

יעקב א. לוסטיגמן

אשתקד, ואם אנחנו רואים שהגורם המרכזי להתפשטות הנגיף הוא הדיבור, אנחנו כיהודים מאמינים צריכים להסיק מכך, שכנראה ההתפרצות הזאת הגיעה כאיתות משמים, שאנחנו צריכים להתחזק בנושא שמירת הלשון. ואם ההתפרצות באה בפורים, אולי אנחנו צריכים להתחזק בעניין הזה דווקא עכשיו, בפורים."

לכבוד ימי הפורים פנינו למגיד המישרים הרה"ג ר' אליעזר יוטקובסקי, וביקשנו לשמוע מפיו מעט על ענייני הפורים, וחשיבות שמחה של מצוה, ונענינו על אתר בחיזוק מלוא חופנים: "בתקופה האחרונה", מספר הרב יוטקובסקי, "קראתי באחד העיתונים על ניסוי שנעשה בסין, ובו לקחו 100 אנשים וחילקו אותם לשני אוטובוסים. בכל אחד מהאוטובוסים היה חולה קורונה אחד, וכל השאר בריאים. "באחד האוטובוסים התבקשו הנוסעים לדבר ללא הרף, ובשני הם הצטוו לשמור על דממה מוחלטת. לאחר ימים אחדים בדקו את כולם לקורונה, וגילו שבאוטובוס שבו דיברו כולם, נדבקו רבים בנגיף, ואילו ב'אוטובוס הדממה', איש לא נדבק. "מחקרים שונים נעשו בכמה מדינות בעולם, וכולם הוכיחו בזה אחר זה, שהדיבור הוא גורם משמעותי מאוד בהפצת הקורונה. במחקר שנעשה באוניברסיטת פנסילבניה בארה"ב, גילו עוד יותר מזה: ככל שהדיבור הוא בקול רם יותר, כך גם גדל מספר הנתזים וצפיפות הרסס של טיפות הרוק הזעירות, הנושאות בתוכן את הנגיף ומעבירות אותו הלאה, לאנשים נוספים. "ולמה אנחנו מזכירים את זה דווקא עכשיו? כי כזכור לכולם תחילת ההתפרצות המשמעותית ביותר של הקורונה בארץ, היתה בפורים

זכורני מלפני כמה שנים, שנסעתי ללונדון הבירה להשתתף בשמחת נישואי בנו עם בת הגה"צ רבי אפרים פאדווה שליט"א, גאב"ד ומרא דאתרא לונדון. היתה זו שמחה גדולה, בה השתדכו ביניהם שני הרבנים החשובים והנכבדים של העיר, ומשך כל ימי השבוע של השמחה - העיר לונדון צהלה ושמחה. ראיתי אז מקרוב את ההערכה וההערצה שרחשו אליו כל תושבי העיר, ושמחו בשמחתו בלב אוהב ואוהד באמת

הגה"צ רבי אברהם יעקב איצקוביץ שליט"א, רב קהל 'שבט הלוי' ירושלים, על מידותיו של גיסו הגדול כ"ק מרן גאב"ד 'זכרון מאיר', הגאון רבי חיים מאיר ואזנר זצ"ל

מאת: יוסף מאיר האס

"אֲשֶׁר מִלְאֲתֵינוּ רוּחַ חֻקָּמָה" (שמות כ"ה, ג')

בחורים צעירים ממנו בעשרות שנים בחכמה ובמניין, וטעמו ונימוקו עמו, שאם יישב הוא חושש שמא לא יוכל להסביר את הדברים בהתלהבות רצויה, אבל בעמידה אפשר ללמוד ולהשמיע את הדברים בריתחא ובשמחה, ואכן ראו עליו כולם את שמחת התורה המופלאה שלו, "כי הם חיינו ואורך ימינו" פשוטו כמשמעו, כשהיה אומר את שיעוריו העיוניים עם כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, כל עצמותיו תאמרנה.

כיבוד אב בהפלגה

גם זאת יש לציין, את העניין הנשגב של מצוות כיבוד אב שהיה אצלו באופן מיוחד ביותר, איך כיבד את אביו עטרת ראשנו, מרן פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, ואף זכה לעמוד לימינו כל ימיו במסירות גוף ונפש.

גיסו זצ"ל היה מקיים מצוות כיבוד אב בהידור מופלג, כיבוד ומורא, בקום ועשה, ובשב ואל תעשה. וכפי שאמרו חז"ל במס' קידושין: "איזהו מורא? לא עומד במקומו ולא יושב במקומו, ולא סותר את דבריו ולא מכריעו". היה זה מחזה נפלא לראות כל פעם מחדש איך גיסו מבטל את דעתו כליל לפני דעת תורתו הבהירה של אביו

אם נתבונן בהליכותיו הטובות ובדרגותיו הנעלות, הרי שבראש ובראשונה יש להדגיש ולהבליט בשער בת רבים, את עניין הרבצת התורה של גיסו זצ"ל, שנמשכה ברציפות למעלה משישים שנה. עוד בהיותו אברך צעיר, כבר התחיל לומר שיעורים כסדרם בצל כנפיו של אביו, חותני הגה"ק בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, ואני זוכר היטב איך אביו הגדול כל-כך החיה עצמו בכך, וכל-כך נהנה עמו, באשר בנו עוזר לו ומכין את התלמידים קודם לשיעורים שלו, שהוא עוזר להם להיות מוכנים לשיעור של האבא, ובכך כבר היו מוכנים בשיעורים, משום שהוא כבר הראה להם את דרך התורה ואת דרך הלימוד.

הזכרתי שגיסו זצ"ל היה מגיד שיעור בישיבה, והבחורים שלמדו אצלו עלו ללמוד שנה לאחר-מכן אצל חותני, מרן ה'שבט הלוי' זצוק"ל, והיה אומר חותני בהנאה גלויה, כי השמחה הגדולה ביותר אצלו, שבנו רבי חיים מאיר הלוי הוא המגיד-שיעור של הבחורים האלו, כי הוא מכין אותם כראוי וכנכון בסלילת נתיבות הלימוד והעיון, ועל ידי שמלמד אותם דרך הלימוד האמיתית משך שנה שלמה, הרי באים אליו כבר בחורים מושלמים ותלמידי חכמים מופלגים, אחרי שנה שלמדו אצל בנו הגדול, ונהיו כלים מוכנים לקבל.

תמיד הכיר חותני זצוק"ל טובה לגיסו זצ"ל, על שעוזר לו בהכנת התלמידים ומשפיע עליהם ברוחניות ובגשמיות מדשן ביתו ומאוצרות גניזו. אביו זצוק"ל כל-כך נהנה לראות את הרבצת התורה שלו, וכך הוא זכה להעמיד תלמידים לאלפים ולרבבות במשך למעלה משישים שנה, עם כזו אהבת התורה ועם כאלו כישרונות ברוכים.

יש לציין את הריתחא דאורייתא שליהטה סביבותיו, בשעה שמסר שיעור בעיון, כאשר ביותר עלינו להדגיש את הנהגתו המיוחדת למסור את השיעורים בעמידה דייקא, אפילו בשעה שלימד לפני

זצוק"ל, בלי להרהר אחריו כמלוא נימה בשום פנים ואופן, וכששמע דבר מה יוצא מפיו בנושא מסוים, לא היה צריך יותר לכולם, כי היה ברור ומובן אצלו שהכל יהיה בדיוק כפי הוראת אביו הגדול.

החידוש בכך היה, שגם בדברי תורה לא נחשב בעיניו לכולם לעומת אביו הגדול זצוק"ל, על אף שבדברי תורה מותר על פי הלכה לחלוק בן על אביו, כדי לברר את הסוגיא לאשורה על כל פרטיה ודקדוקיה, אבל גיסי זצ"ל החמיר על עצמו גם בזאת, וכפי שרבים וטובים יכלו לראות תמידים כסדרם, בשעת השיעורים שמסר חותני זצוק"ל לפני תלמידי הישיבה, איך היה פונה אל אביו בדרך ארץ גדולה וביראת הכבוד שאין כדוגמתה, ומנסה - אחרי נטילת ובקשת רשות כמובן - לתרץ כך את הקושיא, והכל בכבוד ראש ובהכנעה רבה, חלילה שלא ייראה אפס קצה של זלזול קטן בהשמעת סברא אחרת, מאשר השמיע אביו הק' בשעת השיעור.

עוד זאת עלינו לציין, איך היה גיסי זצ"ל שמח ומתייקר בזכייה הגדולה שנפלה בחלקו, להיות שליחו של אביו זצוק"ל בכל מיני נושאים, למלאות שליחותו ולעשות בקשתו. בכל פעם שהיה מזכיר את זכרו הטהור, היה מקדים ואומר ברטט של קדושה ויראה: 'אדוני אבי מורי ורבי', כשכולם מקבלים מושגים נעלים במצוות כיבוד אב. והרי ישנם כאלו שעושים מצווה זו בהכרח ובחוסר ברירה, שהרי התורה ציוותה לכבד את ההורים, ועל כן הוא עושה שליחותם בלי חשק, אבל אצלו ראה ראינו את השמחה וההנאה שזרחה על פניו המאירות, בשעה שזכה לקיים רצון צדיק ולמלאות שליחות אביו הגדול.

אצל גיסי זצ"ל זכינו לראות את דברי המפרשים, על סמיכות הפסוקים של מצוות כיבוד אב ואם למצוות שמירת שבת, שהרי בשמירת שבת הצטוונו לעשותה בשמחה, 'וקראת לשבת עונג', 'ישבעו ויתענגו מטובך', וזה בא לרמז שגם מצוות כיבוד אב ואם יש לעשותה מתוך קריאת עונג ומתוך ששון ושמחה. וזאת ראינו אצלו לאורך כל השנים והימים, שעמד לימין קדשו של אביו זצוק"ל בשמחה ובאהבה, שש ושמח לשמור לעשות ולקיים, וזהו לימוד גדול עבורנו.

להשיב לשואליו דבר

כמובן, שהיתה אהבה גדולה זו בין האב לבנו שוררת באופן הדדי, זה אל זה יעריצו ויכבדו בלב ונפש חפצה, כאשר חותני זצוק"ל היה מרבה לשבח ולפארו באוזני העם ובקרוב בני המשפחה, על דבר היותו אוצר כלי חמדה ומלא ברכת ד' בתורה ובהוראה, ובפרט על היותו מרביץ תורה לעדרי עדרים רבות בשנים, שדבר זה תפס אצל חותני זצוק"ל דבר ראשון במעלה ובמידה, כידוע.

שמעתי השבוע סיפור נאה שיכול להעיד על הכלל כולו: יהודי חשוב רצה לשאול שאלה בהלכה, ובירר מתי נמצא חותני זצוק"ל בבית ההוראה. נאמר לו כי בין השעה תשע לעשר בבוקר, יושב מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל בבית ההוראה, ויבוא באותה שעה.

למעשה, בדיוק באותו יום הזדרז חותני ללכת אל הישיבה, ועזב את בית ההוראה עוד לפני השעה עשר, כך, שבבוא יהודי זה לבית

ההוראה באותה שעה, כבר מצא את המקום נעול ונאמר לו כי הרב וואזנר כבר הלך למסור את השיעור בהיכל הישיבה.

בשעות הצהריים פגש היהודי את חותני זצוק"ל, וסיפר לו שהתעוררה אצלו שאלה מסוימת, ורצה לשאול את מוצא פיו בשעת הבוקר בבית ההוראה, אך כשהגיע שמה כבר לא מצא אותו. חותני אכן התנצל לפניו, שבדיוק היום היה מוכרח לעזוב קצת יותר מוקדם, ובפרט שראה שאנשים לא מגיעים לשאול, וכבר חשב שלא יבואו עוד אנשים, ואמר לו שאם הוא רוצה לשאול, יוכל לשאול אותו עכשיו.

אולם היהודי סיפר לחותני, שכבר אין לו מה לשאול לכאורה, כי אחרי שנוכח לראות שבית ההוראה כבר סגור, הלך אל בנו הגה"צ רבי חיים מאיר הלוי וואזנר זצ"ל והוא פתר לו את דבר שאלתו.

לשמע הדברים, נענה חותני זצוק"ל ואמר לו בבטחה: "אם שאלת את בני רבי חיים מאיר, הרי זה ממש כאילו שאלת אותי את השאלה, כי אני עומד בביטחון גמור מאחורי הפסקים שהוא נותן! מה שרבי חיים מאיר פוסק, כאילו אני פסקתי, ולכן באמת אינך צריך לשאול אותי את השאלה עכשיו, כי פי כפיו".

מכאן נראה עד כמה סמך חותני הגדול את ידיו על גיסי זצ"ל בעיניי עצומות, וכל זה מתוך הערכתו הגדולה כלפיו והכרת טובתו על כל עזרתו ועמידתו לימינו באהבה ובמסירות.

עוד אציין פרט חשוב בשולי אדרתו של גיסי זצ"ל: מידת הצדקה והחסד שפיעמה בקרבו - היתה מעוררת התפעלות כל פעם מחדש. איך מסר גופו ונפשו וכוחותיו למען כלל ישראל, בלי להתחשב כלל במיעוט כוחותיו ובגזלת זמנו היקר מסדר יומו העמוס לעיפה, בשיעורים ובלימוד התורה.

לדוגמה אוכל לציין את הנהגתו המופלאה, שבארבעת הימים שבין יום הכיפורים לחג הסוכות, לא נעל את דלתו לרגע אחד, כי המונים מתושבי בני-ברק היו מתדפקים על דלתות ביתו, להראות לפניו את ארבעת המינים שרכשו, כשכולם רוצים לקבל את חוות דעתו התורנית וההלכתית, ומעולם לא השיב פני שואל ריקם.

לכל נחשוב לרגע שהיה זה קל עבורו, לעמוד מבוקר ועד ערב בימים עמוסים וטרודים אלו של ערב החג, ולבדוק מאות ואולי אלפי סטים של ארבעה מינים, וכשביקשו ממנו לחדול בכך, ולפרסם שעות מיוחדות לקבלת קהל - לא הסכים לשמוע על כך, באמרו שאם יש יהודי שרוצה להראות לו את ארבעת המינים, כדי שיהיה רגוע ושליו ביו"ט סוכות שהרב ראה אותם ופסק שהם כשרים למהדרין, איך ייתכן שהוא ימנע זאת ממנו?!

כך היה משיב לשואליו דבר ד' זו הלכה, במאור פנים ובירידה לסוף דעתו של כל אחד, ובלבד שיהיו הבריות שמחות ורגועות כראוי וכנכון.

אהוב ונחמד על הכלל

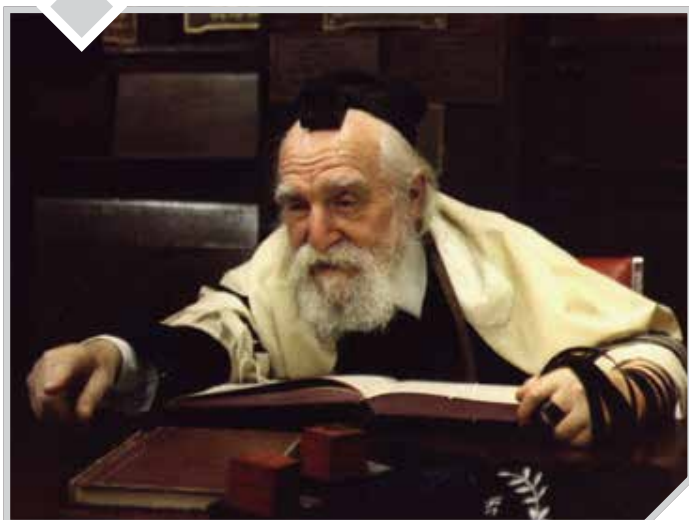
יש להאריך הרבה על מידת הענווה שהיתה כליילת המידות הטובות שלו. טוב לבו הזהב, כמה טובות וחסדים שעשה, על אף שהיה זה למעלה מיכולתו. כל-כך הרבה עזר וסייע לאנשים והכל עם ענווה

זכיתי ור' משה הגיע לבקרני פעמיים בממפיס, ואף התאכסן בביתי.
באחת הפעמים שהגיע לרגל פתיחת הישיבה שיסדתי, רץ לקראתו נער
צעיר וביקש לצלמו. אחד ממלווי של ר' משה הזדעק, וביקש ממנו לבל
יצלם ויטריד את ר' משה. ר' משה שמע זאת, ואמר לו: "הן נהנה הילד מכך
ומדוע להפריע לו מהנאתו?" ר' משה אף נעמד במיוחד למול המצלמה,
וסידר את בגדיו במיוחד בכדי להצטלם אצל הילד...

שיחה נדירה שנערכה עם הגאון רבי אפרים גרינבלאט זצ"ל, רב קהילת
'ממפיס טנסי' ומחשובי הפוסקים בארה"ב, על דמותו של רבו הגדול
בענקים, מרן הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל, בעל ה'אגרות משה'

הרב יעקב הייזלר

"אֲשֶׁר מִלְאֲתֵינוּ רוּחַ חֻכְמָה" (שמות כ"ה, ג')

ביקשנו מהרב גרינבלט לספר לנו, על גדלותו הנדירה והבלתי מצויה
במידות טובות, וכן על הבין אדם לחברו בשילוב הפשטות האופיינית
של ר' משה, אשר נודע טבעו בעולם כ'חד בדרא' בעניינים אלו.
בפתח השיחה הבהיר לנו הרב, כי להקיף את דמותו ואישיותו
הענקית של ר' משה זצ"ל - הרי זה כמעט ולא שייך, וודאי שלא
בשיחה אחת, שכן גדלותו הנדירה בכל מכמני התורה היא כמעט
לאו בגדר אנוש, וכן גדלותו בשאר התחומים - היא ממש נדירה גם
בין גדולי הדורות, אך בשיחה זו רק ננסה להציץ ולדלות מעט מן
המעט מגדלותו, ונתמקד בעיקר בשילוב הנדיר שבין גדלות עצומה
בתורה, לצד מידות תרומיות ונדירות.

"על מידותיו הנדירות הרי שאפשר לשבת לילות על גבי לילות,
ולשוחח ברצף ועדיין לא נגענו אפילו במקצת", אומר לנו הרב, "אך
נביא כאן רק כמה דוגמאות השמורות כעת בזכרוני".

"זכורני בימי בחרותי, כשהגעתי ללמוד אצל ר' משה בארה"ב, הייתי
מתפלל על מה שקורה בביהמ"ד, איך שכל אחד ואחד היה יכול
לגשת לר' משה בביהמ"ד בכל שעות היום בכל ענין שהוא, והוא
היה מתפנה מיד לכולם, אם כשזה היה סכסוך בין ב' אנשים, או כל
התייעצות בכל נושא שהוא. כשהבחין שנכנס מאן דהוא - היה קם
ממקומו במזרח, היה ניגש אליו אישית, מקדמו ב'שלום עליכם'
לבבי ושואלו אם יוכל לעזור לו,

"כשהבחין באשה העומדת בפתח ביהמ"ד ומעוניינת לשאול שאלה,
מיד רץ אליה ללא חשבונות של כבוד וכדו', ומאזין לשאלתה,
כשהוא מרחיב לה את התשובה עד שהבינה את התשובה על בוריה,
ולפעמים אף היה מדריכה באריכות. הוא היה כהפקר לכל, ממש לא
רואים בדורותינו כדבר הזה.

"במערב של הביהמ"ד היה שולחן גדול, לשם היו מתקבצים כל מיני

אנשים, בעיקר רוסיים או עניים וקשי יום, שם ישבו, אכלו ובילו
יחדיו. ר' משה היה ניגש מידי פעם לשאול על הצטרכותו של כל
אחד ואחד, והאם חסר להם אוכל או שתיה, ואף היה מידי פעם שולף
מכיסו שטרות כסף, ומבקש מהם שיקנו להם אוכל לשבוע. עד כדי
כך הם הרגישו קרובים לר' משה, שכשהיו מגיעים אליהם מכתבים
שקיבלו מבני משפחתם ברוסיה, פנו לר' משה באופן טבעי כתושב
רוסיה לשעבר, שיתרגם להם את המכתב שקיבלו מבני משפחתם
ברוסית, ואף יכתוב להם את התשובה בשפה הרוסית, כך זה נשנה
פעמים רבות מבלי שר' משה יתרגו עליהם ח"ו. היהודים הרוסיים
הרגישו כ"כ קרובים אליו ואף קבלו אותו כרבים הרשמי.

"היו כאלו שאף הגיעו אליו שיתרגם להם את המכתב שקבלו בשפת
האידיש, ור' משה בענוותנותו התפנה להם והיה מתרגם להם את
המכתב בסבלנות. פעם שאלתי אותו: הרי את שפת האידיש יודעים
הרבה אנשים, ומדוע צריך דווקא הראש ישיבה, שזמנו כ"כ יקר,
לתרגם להם את מכתבם? ר' משה ענה לי, שאם הם באים אליו -

עם הוילון, מכיוון שתמיד חיכה להזדמנות שיוכל לשמוע דברי מוסר, וכעת שניתנה לו ההזדמנות אז מדוע שיחמיץ זאת? ואכן מאז היה מגיע ר' משה בקביעות לשיחותיו של המשגיח בישיבה, כשהוא מקשיב לכל מילה בשיחה כאחד התלמידים, ללא שום חשבונות של פחיתות כבוד וכדו'."

צדקותו וחכמתו כאחד

הרב גרינבלט נזכר בסיפור מעניין, המעיד על צדקותו וחכמתו של ר' משה כאחד, כשהוא מוסיף לנו שסיפור זה עדיין לא נדפס בשום מקום:

"היה זה בחורף שנת תשי"א בפר' בשלח, וכמידי יום ביומו היו מגיעים לישיבה אנשים מכל החוגים והעדויות, זה לברכה וזה להסכמה על ספרו, השלישי מגיע לקבל המלצה מר' משה, וכך נשנה מחזה זה מידי יום ביומו. באחד הימים נכנס לביהמ"ד בן אדם הלבוש כעשיר, עם כובע וחליפה יוקרתיים וכו' כשכל הליכותיו מעידות על עשרו. ר' משה שראהו מרחוק, ניגש אליו וכיבדו בכבוד הראוי לו, ואף ביקש ממנו לשבת לידו במזרח. ר' משה שאלו לפשר בואו, והלה השיב כי היות והשבוע הוא פר' בשלח ויש בפרשה רש"י שמאוד קשה לו, וגם רב הקהילה שלו לא יודע לענות לו פשט ברש"י - אולי יוכל הראש ישיבה לעזור לו.

"כמובן שר' משה נענה מיד לבקשתו, וביקש ממני שאביא לו חומש ויתחיל ללמוד עם היהודי את הרש"י. ר' משה התחיל ללמוד עמו את הרש"י, במהלך הלימוד אומר לו ר' משה שאכן יש כאן רש"י קשה מאוד, ובשנה שעברה בלמדו זאת גם הוא התקשה בזה מאוד, ואם תואיל בטובך להגיע למחר, שאז כבר יהא לי יותר ברור הפשט ברש"י..."

"אותו יהודי נפרד מר' משה, בדעתו להגיע למחרת שוב. אדהכי מבקש ממני ר' משה שאחפש את מס' הטלפון של רב הקהילה של אותו יהודי, כשהשגתי לו זאת, נכנס ר' משה למשרד הישיבה, התקשר לאותו רב ושוחח עמו בטלפון כחצי שעה. אח"כ סיפר לי ר' משה: 'גיליתי שאותו יהודי הוא שונא ותיק של רב הקהילה, וכבר זמן רב הוא מחפש בתור אחד מעשירי הקהילה, דרך היאך לפטר את רב הקהילה ממשרתו.

"והנה הוא הגיע אלי אתמול, בכדי להכשיל את רב הקהילה שלו, שלא ידע כ"כ טוב את הרש"י בפר' בשלח, ובדעתו לפטרו ממשרתו, ע"י שאני אדבר בגנותו של הרב. לכן הראיתי לו כאילו גם אני לא יודע היטב את הפשט ברש"י, ומיד התקשרתי לרב הקהילה בכדי ללמוד עמו היטב את הרש"י, בכדי שלא ימצא שום סיבה לפטרו מרבנותו, אלא אדרבה, שיראה איך שאני גם לא יודע את הרש"י, וכשיגיע לרב הקהילה, הוא יראה איך שהרב שלו יודע יותר טוב ממני את הפשט ברש"י..."

"ואכן כך הווה. כשחזר לקהילתו, ניגש אליו הרב והסביר לו את הרש"י על בוריו, ולמחרת חזר אותו יהודי לר' משה, וסיפר לו, איך שהרב שלו כבר הסביר לו היטב את הרש"י, וכי כבר אינו צריך להטריח את ר' משה, ובכלל', סיפר לו היהודי, 'כעת נהפכתי לידידו

א"כ זה נהיה המצוה שלו, ומדוע שאמכור את המצוה לאחרים?... "היתה פעם אשה שהגיעה אל ביתו, וביקשה להכנס ולדבר עם ר' משה. כאשר נאמר לה שהוא עסוק וא"א להיכנס עכשיו, התעקשה האשה לדבר עמו, והסבירה כי היא מבקשת ממנו, כי יתרגם לה מכתב שהגיע מאחותה אשר ברוסיה. האדם אשר בפתח נדהם, ופסק לה חד משמעית: 'איך להטריד את הראש ישיבה בדברים כגון אלו!'. האשה התרעמה עליו וזעקה: 'הרי הוא מתרגם לי את המכתבים שמגיעים אלי, כבר יותר מעשרים שנה!...' זה רק סיפור אחד מני רבים, אשר 'במקרה' נודע לבני הבית לאחר עשרים שנה!" ר' משה נהג בכבוד גם כלפי חולי הנפש. באחד הימים, הופרע מהלכו של שיעורו ב'תפארת ירושלים' על ידי אדם הידוע כתמהוני, שישב וקרא ב'פרשת השבוע' בקול רם. אחד התלמידים ניגש אליו והעירו, כי הוא מפריע לשיעורו של ראש הישיבה, אך האיש התעלם לחלוטין ממה שנאמר לו, והמשיך לקרוא בקול. כמה תלמידים העלו בפני ר' משה את הצעתם כי ילוו את האיש החוצה מביהמ"ד. 'לא!', היתה תשובתו, 'הוא אינו מודע למעשיו, אלא אני אגביר את קולי'. וכך המשיך השיעור, כשר' משה מדבר בקול רם ככל יכולתו, ואילו האיש ממשיך בשלו, וקורא את הפרשה להנאתו עם טעמי המקרא ללא שום הפרעה!"

"לא יאומן כי יסופר, עד היכן הדברים מגיעים: היו אנשים ע"ה ופשוטים ביותר, שהיו מבקשים מר' משה כל שנה בערב סוכות, שיקנה להם את הד' מינים מכיוון שאינם יודעים לקנות, ואף שלא היה לו זמן לכך, לא השיב פניהם ריקם. כאשר נשאל מדוע הסכים, השיב: 'הכיצד אוכל לסרב ליהודי המבקש טובה?... ר' משה לא שלח אותם לשליח שהוא יקנו להם, אלא ר' משה בכבודו ובעצמו טיפל בזה ללא שום חשבונות וכדו'!"

נעמד בכדי להצטלם אצל הילד

"זכיתי ור' משה הגיע לבקרני פעמיים בממפיס ואף התאכסן בביתי. באחת הפעמים שהגיע לרגל פתיחת הישיבה שייסדתי, וזכרתי את יחסו הלבבי ומיוחד לכל בני הקהילה, ואיך שהוא בירך ב'צפרא טבא' את כל אחד ואחד אשר נקרה בדרכו, אף לילדים קטנים היה פונה ומברך אותם בלבביות מיוחדת, וממש כולם נקשרו אליו באהבה מיוחדת.

"כשיצא אז מביקור בישיבה, רץ לקראתו נער צעיר וביקש לצלמו. אחד ממלוויו של ר' משה הזדעק לעבר ה'צלם' הצעיר, וביקש ממנו לבל יצלם ויטריד את ר' משה. ר' משה שמע זאת, השתיק את מלווהו ואמר לו: 'הן נהנה הילד מכך ומדוע להפריע לו מהנאתו?', ר' משה אף נעמד במיוחד למול המצלמה, וסידר את בגדיו וגם את זקנו במיוחד בכדי להצטלם אצל הילד..."

"נזכר אנוכי כשהג"ר מיכל בירנבוים זצ"ל התמנה למשגיח בישיבה, והתחיל למסור שיחות בהיכל הישיבה, היו חוצים את הביהמ"ד עם וילון, בכדי שלא יפריע לר' משה להמשיך בלימודיו. ר' משה ניגש למארגנים ושאלם מדוע הם סוגרים את הוילון? והם ענו לו שאינם רוצים להפריע לו בלימודיו, ר' משה ענה להם שחלילה להם לחצות

אני זוכר שהייתי הולך אז לבית הכנסת של חסידי ברסלב, שם בקטמון, רק כדי להביט בזיו פניו של רבי שמואל כשהוא ככה מרומם ונשגב. אני לא יודע אם הבנתי יותר מדי ממה שדיברו שם, הייתי ילד, אבל המחזה הזה היה מחזה נשגב ונורא מאוד

הגה"ח רבי נחום כהן שליט"א, המכונה בפי כל 'באבא נחום', בשיחה מרתקת על שמחת פורים אמתית, בקרב אנשי ירושלים של מעלה

הרה"צ רבי שמואל שפירא זצ"ל // באדיבות המצלם

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת ימי הפורים שוחחנו עם המשפיע הרה"ח רבי נחום כהן, ושמענו מפיו מעט מזעיר מגודל מעלת ימי הפורים, וההתעלות הגדולה שאפשר להגיע אליה במהלכם. גם זכינו לשמוע כיצד נראו ימי הפורים בקרב אנשי ירושלים של מעלה, לפני דור דורים: ידוע מה שאמרו חז"ל, שבפורים אין בודקין אחר מי שפושט יד ומבקש מתנות לאביונים, אלא "כל הפושט יד נותנים לו", ובספרי החסידות פירשו זאת על דרך הרמז, שפורים זה יום כל כך גדול ונשגב, יכול כל אדם לנצלו לתפילה ולבקש מלפני המלך, מלכו של עולם, על עמו ועל עצמו, על ענייני הרוחניות וענייני הגשמיים. וכך אמרו צדיקים: "כל הפושט יד..." - כל מי שפושט יד בתפילה כאן למטה, בעולם הזה, "נותנים לו" - כלומר מלמעלה מן השמים נענים לתפילתו ונותנים לו כל מבוקשו.

ועל דרך זה אמרתי לפרש גם את מה שאמרו חז"ל: "משנכנס אדר מרבין בשמחה", ש"משנכנס חודש אדר" - כאן למטה בעולם הזה, אזי מלמעלה מן השמים "מרבין בשמחה", ומשפיעים על עם ישראל שפע טובה וברכה, כדי שלכולנו תהיה שמחה שלמה ואמיתית בעז"ה.

ובאמת, מי שזכה לראות יהודים קדושי מעלה, איך שהם עושים את ימי הפורים האלו בזמניהם ככל מצוותם וחוקתם, יכול אולי להבין מעט מזעיר את גודל קדושת ושגב נוראותיו של היום הנפלא הזה, פורים דפרזין ופורים דמוקפין, והשנה גם פורים המשולש, שמזכה אותנו בעוד יום אחד של שערי שמים פתוחים לתפילתנו, ולא רק במוקפין אלא בכל עיר ועיר, כמו שכתוב בהלכה שמי שאומר 'ועל הניסים' בעיר פרוזה ביום של 'מוקפיים', וכן להיפך, אינו צריך לחזור, כי הגם שאין זה יום פורים במקומם מושבו, עדיין במקום אחר זה כן יום פורים, וסוף כל סוף נעשו הניסים לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה, גם בפורים דפרזין וגם בפורים דמוקפין.

אני זוכר שהתגוררנו בילדותי בעיר העתיקה, עוד לפני מלחמת השחרור, והיה לנו שם שכן יהודי קדוש וטהור בשם רבי שמואל שפירא, שלאחר מכן נודע ברבים כאחד ממעתיקי השמועה של ברסלב, ונחשב למי שהיה בין הבודדים שהחיו את תנועת ברסלב, והרימו את קרנה לשם ולתפארה.

רבי שמואל שפירא דבק בדרך של ברסלב בעת שלמד ב'עץ חיים', ובאותם זמנים היתה התנגדות חזקה לברסלב, ואם מישהו העז לעשות צעד כזה ולהפוך ל'ברסלבר' - היו כל מיני 'נשמות טובות' שניסו לחנך אותו, כביכול, ולהחזיר אותו 'לדרך הישר'... גם רבי שמואל שפירא לא נמלט מהגורל הזה, והוא סבל רדיפות נוראיות, שאי אפשר לתאר בכלל. בין היתר הלכו גם לאמו, ואמרו לה שבנה השתגע ונהיה 'ברסלבר', ואם היא לא תאסור עליו ללכת לשם, אוי ואבוי מה יצא ממנו. אבל רבי שמואל לא נרתע, ואמר לאמא שלו: "מאמע! איך זאג דיר צו, אז דו וועסט האבן נחת פון מיר", (אני מבטיח לך שיהיה לך נחת ממני), ואכן עמד בהבטחה זו כשהיה לגברא רבא, והשפיע תורה ויראת שמים על מאות ואלפים. רבי שמואל, היה יהודי שקשה לנו להבין בכלל. כשגורשנו מהעיר העתיקה לקחו הירדנים את הגברים בשבי, ובין השבויים היו גם אבי מורי הרה"ח רבי לייב כהן זצ"ל, וכן רבי שמואל שפירא זצ"ל. כעבור תקופה של מגעים מדיניים, לחץ בינלאומי ומו"מ ממושך, סוף סוף נרשמה התקדמות של ממש, והירדנים החלו לשחרר את השבויים היהודים, אבל לא כולם בבת אחת, אלא הם שחררו אותם בכמה פעימות.

כשהשתחרר רבי שמואל שפירא מהשבי והוחזר לארץ ישראל, הוא לא מיהר לפגוש את משפחתו שהתיישבה בשכונת קטמון. למה? כי לא רחוק מהם גרה משפחת כהן, המשפחה שלי. כמו כל מגורשי

מוחלטת ובפה מלא, שהוא לא הקפיד על זולתו אפילו לרגע אחד קטן, לאחר שעשה לו דבר כזה? צריך להיות בעל מדרגה עצום כדי לא להקפיד על כך.

לא פלא שיהודי כזה, כשהיה מתבסס בפורים היה נראה כמו מלאך אלוקים. כי להגיע לדרגות כאלו, צריך לב נקי, וכל יהודי צריך להיות כל ימי חייו בתהליך של ניקיון הלב, להשתדל כל יום לנקות עוד קצת את הלב, לשפר עוד קצת את המידות. זה נקרא עובד ה' אמיתי!

והניקיון הזה צריך להתבצע גם במהלך הפורים עצמו. כששולחים 'משלוח מנות', ויש מישהו שאולי קצת פגע או נהג שלא כשורה, ואין לך חשק לשלוח לו משלוח מנות - אדרבה, ההיפך הוא הנכון, להתגבר על המידות הרעות, להתגבר על היצר ולתת משלוח מנות דווקא למי שקשה, ולעשות את זה בשמחה, לשמוח שאנחנו זוכים לטהר את הלב שלנו מהיצר של נקימה ונטירה ח"ו. כשאדם מטהר את לבו, הוא זוכה למעלות נשגבות.

ואם אנחנו מדברים על פורים בירושלים של מעלה, באותן שנים, אני זוכר את רבי אברהם אהרונוביץ, שהיה יהודי בעל מדרגה, ובפורים היו ממנים אותו ל'פורים רב' בקלויז של חסידי באיאן, בבתי אורנשטיין בירושלים. פניו היו מאירות, ואמרו עליו שכל מה שהוציא מפיו ביום הפורים, כל ברכה שבירך וכל ישועה שהבטיח, הכל התקיים אחד לאחד.

היה שם גם את רבי נטע ציינווירט, מנקיי הדעת שבירושלים. ה'עוילים' מכיר את רבי נטע בעיקר מהסיפור עם הבחירות לנשיאות ארה"ב, כשהוא רצה לדעת מי הנשיא הנבחר כדי לכוון ב'שלא עשני גוי', שהוא לא רוצה להיות גם כמו אותו גוי עשיר ומפורסם שמכהן כנשיא ארה"ב, אבל האמת היא שאפשר היה ללמוד מכל דיבור ופעולה שלו, איך לעבוד את ה' בשמחה ובנקיות הדעת.

כשרבי נטע שמע 'מגילת אסתר', הוא היה נראה כמי שמרחף באוויר מרוב אושר וקדושה. כשהוא היה שותה יין ומתבסס - היו פניו מבהיקות באור מופלא. אני זוכר שפעם חל פורים בירושלים ביום שישי, ערב שבת קודש, והגעתי לבית הכנסת של 'באיאן' בבתי אורנשטיין.

אני כמובן שתיתי קודם לכן, ורבי נטע היה שם וגם הוא היה מבוסס כדבעי. כשאמרו קבלת שבת והחלו לשיר 'לכה דודי', הוא יצא בריקוד עילאי, והגיע לשיא ההתלהבות כשאמרו "לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה". חלפו מאז כבר קרוב לשישים שנה, ואני בטוח בביטחון מלא, שכל מי שהיה שם באותו המעמד, בוודאי לא שכח אותו עד עצם היום הזה. זה נחרט בלב! אי אפשר לשכוח! יעזור ה' שנזכה כולנו להיוושע בדבר ישועה ורחמים, בזכות הימים הקדושים והנוראים הללו, ובזכות שמחה של מצווה, שנהיה תמיד שמחים, ולא יחסר לכל בית ישראל אף דבר, לא ברוחניות ולא בגשמיות.

העיר העתיקה, גם אנחנו השתקענו אז בקטמון, שתושביה הערבים ברחו ממנה והשאירו אחריהם בתים ריקים ומרוהטים כראוי, מה שהעניק פתרון ראוי למגורשי העיר העתיקה.

אמר רבי שמואל: "אם אני אשוב הביתה, הגב' כהן (אמי מורתי ע"ה) תראה שאני כבר חזרתי ובעלה עדיין נמק בשבי הירדני, ובוודאי יגרום לה הדבר צער גדול, ולכן עדיף שלא אשוב הביתה". במקום זאת הוא נסע למירון, ושהה שם כחודש ימים, עד ששמע שאבא שלי השתחרר גם הוא מהשבי, ורק אז שב לביתו...

אותו רבי שמואל, היה יהודי שקט מאוד. הוא לא הרבה לדבר. למרות שהיה מלא וגדוש בכל חכמה ומדע, פיו היה חתום וסגור באופן כמעט מוחלט.

אבל כשהגיע יום הפורים, הוא היה מקיים את מצוות היום ושותה יין עד דלא ידע, וכשנכנס יין יצא סוד - והוא היה שופע דברי חכמה וחסידות, אשרי עין ראתה אלה.

אני זוכר שהייתי הולך אז לבית הכנסת של חסידי ברסלב, שם בקטמון, ברח' 'השיירות', רק כדי להביט בזיו פניו של רבי שמואל, כשהוא ככה מרומם ונשגב. אני לא יודע אם הבנתי יותר מדי ממה שדיברו שם, הייתי ילד, אבל המחזה הזה - היה מחזה נשגב ונורא מאוד.

עד היום כשמגיע פורים, ואני רוצה להיזכר ולהתעורר קצת, אודות עוצם גודל קודשת שגב היום הנורא הזה, פורים כפורים, אני מעלה בזיכרוני את דמותו של רבי שמואל בפורים, וזה מביא לי התעוררות גדולה.

ואם כבר עסקנו ברבי שמואל, אזכיר כאן משהו שזכיתי לראות במו עיני: התלוויתי לרבי שמואל בדרך ונכנסנו ל'עץ חיים'. שם, ניגש אליו יהודי ואמר לו ככה: "אתם בטח זוכרים, רבי שמואל, שלפני כ-30 שנה, כשרדפו אותך על כך שהפכת לחסיד ברסלב, היה מישהו ששפך עליך דלי עם מים לא נקיים... נכון?"

רבי שמואל אכן זכר את אותו המאורע...

הוסיף אותו יהודי ואמר לו: "אני בוש ונכלם לומר זאת, אבל שתדע שאני הייתי אותו אדם ששפך עליך את אותם 'מים לא נקיים', והיום אני מצטער על כך צער רב, ומבקש שתמחלו לי בפה מלא, ואם צריך לפצות אתכם על אותו צער ועל הנזק הכספי שאולי נגרם, אני אפצה אתכם ככל שתשיתו עלי!"

רבי שמואל הזדעזע מהרעיון, ומיהר להרגיע את אותו יהודי: "חס וחלילה", אמר לו, "אני לא מקפיד עליך בכלל, ואפילו באותו זמן לא הקפדתי עליך, אפילו לרגע אחד קטן. מעולם לא הקפדתי עליך ואין לך שום סיבה לבקש את סליחתי, או לפצות אותי על מה שהיה..."

עמדתי שם נבהל ונרעש! הם לא אמרו מה בדיוק היה שם באותו דלי שנשפך עליו, היהודי ההוא רק אמר שזה היה 'מים לא נקיים', וייתכן שהוא נקט בלשון נקייה, כדי לתאר משהו הרבה יותר גרוע, אבל גם אם היה שופך עליו אפילו מים נקיים, איך יכול אדם לומר בוודאות

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אני זוכר בצעירותי, זכיתי להסתופף בצלו הקדוש והטהור של מורי ורבי, בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א. פעם בסעודת פורים ערך את שולחנו, והגאון רבי יצחק דוד גרוסמן, רבה של מגדל העמק, שמח ושימח את הנוכחים כטוב לבו ביין, ועלה לרקוד על השולחן, ומשום מה היה מישהו שדחף אותו מעט והוא מעד ונפל. הרבי זצ"ל שהבחין בכך הקפיד, ומיהר לרוץ למקווה ולטבול

איש החינוך הג"ר צבי פוקס, מסביר את גודל חשיבות הסיפור בנפלאות הפורים וביציאת מצרים, ושאר ניסים ונפלאות שעשה הקב"ה לעמו ישראל לאורך הדורות

יעקב א. לוסטיגמן

לרגל ימי הפורים ולקראת חג הפסח, בהם אנחנו עוסקים בזכירת הניסים והנפלאות שנעשו לאבותינו ולנו, ביציאת מצרים ובנס ההצלה של עם ישראל בתקופת מרדכי ואסתר, ביקשנו לשוחח עם המשפיע ואיש החינוך הג"ר צבי פוקס שליט"א, ולשמוע ממנו מעט על גודל מעלת ימי הפורים ועניין הסיפור בנפלאותיו של הקב"ה.

"בספרו 'אגרא דכלה' בפרשת עקב (ד"ה כי תאמר בלבבך) מביא רבינו ה'בני יששכר' דבר נפלא, שקיבל מצדיקי הדורות", פותח הרב פוקס, "אומר האגרא דכלה, כאשר נמצא אדם בשעת צרה חלילה, וזקוק לישועה מכל סוג שהוא, יש בכוחו להשפיע רחמים וחסדים משמי מרומים על עצמו ועל כל הנצרכים לאותה ישועה, על ידי שיספר מעשה מסיפורי הצדיקים, שאירע בו נס ומופת למישהו שהיה נצרך לאותו עניין.

"כך למשל, אדם שיש בביתו חולה חלילה וחלילה, יספר סיפורים מצדיקים קדמונים, שבברכתם או על ידי סגולות שנתנו, נושעו חולים ונרפאו. אדם שנמצא במצוקה כספית גדולה, יספר סיפורי צדיקים שבהם באה לאדם רווחה כלכלית, וכך על ידי הסיפור הזה הוא ממשיך רחמים וחסדים גלויים, ומחליץ את עצמו או את מי שזקוק לכך, מן המצר.

"כדברים האלו אומר גם רבינו ה'נועם אלימלך' בפרשת בא (ד"ה ולמען תספר), שעל ידי סיפור ניסים שעשה הקב"ה לאבותינו, הוא מעורר רחמים על עם ישראל, ולכן התעלל הקב"ה במצרים וציווה על בני ישראל 'למען תספר', כדי לעורר עליהם רחמים.

"לפי הדברים האלו מתרץ האגרא דכלה את השאלה שהוקשתה לו, על מה שאמרו חז"ל במדרש, שמדוע ייעצו אוהביו של המן וזרש אשתו לתלות את מרדכי דווקא על העץ? כי הם אמרו שאם הוא ירצה להרוג את מרדכי במים, הרי אלוקי ישראל כבר הציל את עצמו מהמים, ואם על ידי אש, הרי אברהם אבינו ניצל מכבשן האש, ואם על ידי חיות רעות - הרי דניאל ניצל בגוב האריות, ולכן רצו לתלות את מרדכי דווקא על העץ.

"לכאורה זה לא מובן, אומר האגרא דכלה, כי אם הקב"ה יכול להציל ממים ומאש ומחיות רעות, ומרעב וצמא ומכל סוגי המיתה, למה לא

יכול להציל גם מתלייה על עץ? וכי יועצי המן טיפשים מופלגים היו? "אלא הפשט הוא, שהם ידעו את הסוד הזה, שיהודי תמיד יכול להינצל מכל צרה, על ידי שיספר מעשה נס ומופת שאירע בדורות קודמים לאנשים שהיו בצרה דומה, ולכן אמרו אם נגזור על מרדכי מוות בטביעה, הוא יספר את מעשה ים סוף וינצל, ואם נגזור עליו מוות בשריפה, הוא יספר על אברהם אבינו בכבשן האש וכן על זה הדרך.

"לכן נתחכמו אוהבי המן לגזור על מרדכי סוג מיתה שלא היה קודם, על ידי תליה בעץ, והם לא ידעו שעל ידי כך הם מכינים את הקרקע לנס נוסף, שמעכשיו יוכלו היהודים לספר את סיפור ההצלה של מרדכי היהודי מהעץ אשר הכין לו המן, וכך לעורר על עצמם רחמים גם מסוג כזה של מיתה ל"ע".

בדרך לברון

"וכדי להבין את הדברים באופן שיתקבל יותר על דעתנו, כיצד פועלת הסגולה הזאת של סיפור מעשי ניסים שאירעו עם אבותינו, כדי לעשות את אותם ניסים גם עלינו, נספר סיפור מופלא ששמעתי מפיו של הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, אודות יהודי שהתגורר בעיירה בריסק, ושמו ר' ישראל.

"והיה ר' ישראל מן יחידה הסגולה שזכו לשני שולחנות, כשמצד אחד היה תלמיד חכם מופלג, ומאידיך היה עשיר, והיה תומך בכל קהילת

בריסק ביד רחבה.

"ביום מן הימים איתרע מזלו, ונקלע לקשיים גדולים בעסקיו, עד שירד מכל נכסיו ונותר כשהוא כמעט חסר כל.

"אחרי שחלפה תקופה, הזדמנה לו הצעה להיכנס בחזרה לעסקים ולהתעשר, אבל לשם כך היה עליו לגייס סכום אגדי של שלושת אלפים רובלים כהלוואה. הביט האיש סביבותיו ויפן כה וכה, וירא כי אין איש בכל בריסק, שראה פעם סכום גדול כל כך של כסף מונח בחבילה אחת, ובוודאי שאין שם מי שיוכל להלוות לו כזה סכום.

"הרצון לחזור לאיתנו הראשון לא נתן לו מנוח, ולכן הרחיב את מעגל החיפושים, עד שלבסוף אמרו לו חבריו, שאין לו שום סיכוי למצוא יהודי שיסכים להלוות סכום עצום שכזה, בוודאי לא אחרי שירד מנכסיו ומי יודע אם יוכל להחזיר את ההלוואה. 'רק רוטשילד יוכל להלוות לך כזה סכום', אמרו לו.

"הרעיון חלחל בלבו פנימה, ולאחר תקופה של התלבטות, החליט למכור מעט מהמטלטלים שעוד נותרו בביתו, הצטייד בכסף כדי נסיעה, צייד את נוות ביתו במעט כסף, שתוכל לכלכל את עצמה ואת ילדיהם בתקופה שייעדר, ויצא למסע בן שלושה חודשים עד שהגיע ללונדון הברייה, והחל לחפש את ביתו של הברון רוטשילד שהיה יהודי בעל צדקה.

"אמרו לו שבבית הברון אי אפשר להיכנס בלי תור, רק ביום שלישי בשבוע יש זמן מיוחד לחלוקת כספי צדקה, ואז הוא יכול לבוא ולבקש את עזרת הברון.

"המתין ר' ישראל בסבלנות רבה ליום שלישי, ובהגיע השעה המיועדת פנה לבית הברון, וראה שם עוד כמה עשרות ואולי מאות יהודים שבאו לבקש עזרה, כולם עניים מרודים, לבושים בגדי דלים ומרופטים, והוא שעדיין לבוש בבגדיו המכובדים, ועדיין יש לו כבוד עצמי, עמד שם נבוך ומבולבל ולא ידע כיצד יוכל להשתלב שם יחד עם כל הפושטים יד.

"לבסוף החליט להמתין בקצה הרחבה, כי הרי לברון רוטשילד לא חסר כסף, ובוודאי לא יגמר לו הכסף גם אם התור יהיה ארוך מאוד.

"והנה מתחילה קבלת הקהל. יושבים שם שני פקידים של הברון, כל אחד מהעניים ניגש אליהם, מסביר את מטרת בואו ומדוע הוא זקוק לכסף, והם נותנים לכל אחד ואחד מתנת יד. לאחד הם נותנים סך של חמש לירות ולאחר עשר לירות. אם מדובר בעניי הפושט יד כעניין שבשגרה, נתנו לו את הסכום הקטן, ומי שהגיע כי הוא מחתן בן או בגלל חולי חלילה וכדו', נתנו לו עשר לירות. אבל אף אחד לא מקבל תרומה גדולה יותר.

"עמד ר' ישראל בצד, ודמעות החלו לזלוג מעיניו, עד שנשטפו פניו בדמעות וכתפיו רטטו בבכי חסר מעצורים.

"החלוקה הסתיימה, והפקידים ראו את היהודי הלבוש בבגדים מכובדים, שעומד בצד ובוכה בכי תמרורים. נכמרו רחמיהם עליו ונגשו לשאול למעשיו ולרצונו.

"סירב ר' ישראל לספר להם, אבל אחרי שדובבו אותו מעט, אמר להם שהוא היה גביר גדול, אבל מזלו התהפך והוא התרושש מכל נכסיו, וכעת בא מבריסק ועד לונדון כדי לבקש מהברון רוטשילד הלוואה של 3,000 רובל, וכעת הוא מבין כמה גדולה היתה הטעות שלו, ולחיים הוא בזבז

את כספו ושיבר את עצמותיו בטלטולי הדרך משך שלושה חודשים, כדי לקבל נדבה של עשר לירות ותו לא...

"ביום שלישי, מגיע הברון כדי לעבור על החשבונות של הנתונים שנתנו ביום שלישי, אמרו לו הפקידים כשחמלה גדולה נשקפה מעיניהם. "אנחנו לא יכולים להגיע אליך, אבל ביום שלישי הוא מגיע לכאן, תבוא בשעה 12 בצהריים, ואנחנו נשתדל לאפשר לך לדבר עם הברון, ולשטוח בפניו את בקשתך. אולי יחוס וירחם ויחרוג ממנהגו, וייתן לך מתת נדיבה במיוחד, או ילווה לך את הסכום הדרוש..."

"ביום שלישי התייצב ר' ישראל בשנית, והנה הגיע הברון במרכבתו ההדורה, ופנה לסקור את ספרי החשבונות שבידי הפקידים. הללו הציגו בפניו את ר' ישראל שהחל לשטוח את בקשתו.

"הברון ראה כי לפניו אש הדור פנים, ומבין ריסי עיניו ניכר בו שגם תלמיד חכם הוא. 'אולי תתארח אצלי בשבת?', הציע לו ר' ישראל שכמובן נענה בשמחה, 'נדבר אחרי שבת על מטרת בואך', הפטיר הברון....

"סעודות השבת עברו על ר' ישראל בהתעלות מיוחדת במינה. הברון רוטשילד השתעשע עמו בדברי תורה, והוא מצדו כמובן הרבה בדברים, ותיבל במדרשי חז"ל המושכים את הלב ומרחיבים את הנפש, וגם הנעים בזמירות ובשיחה קולחת, וכמעשהו בליל שבת כך מעשהו בסעודת היום, ולאחר מכן גם בסעודה השלישית.

"לאחר תפילת ערבית והבדלה קרא הברון לו ר' ישראל וביקש שיספר לו על מטרת בואו. עיניו של ר' ישראל נתמלאו דמעות כשסיפר לברון על כך שירד מנכסיו וכמעט הפך לחסר כל, וכעת הזדמנה לפניו הזדמנות לחזור לאיתנו הכלכלי, אבל לשם כך דרושים לו 3,000 רובלים כהלוואה, ומבריסק עד לונדון לא נמצא אף אדם שיכול להלוות לו סכום כזה, לבד מהברון עצמו ולכן בקשתו שטוחה לפניו שינהג עמו לפני משורת הדין וילווח לו את הסכום הנדרש.

"הברון התעניין אודות מצבו הכלכלי בזמני השיא, וגילה שבשיא עושרו היו לו לר' ישראל עשרת אלפים רובלים....

"יצא הברון מהחדר, ושב כעבור דקות אחדות כשבידו חבילה של שטרות אותה הניח על השולחן. ר' ישראל הבחין מיד, שמספר הלירות המונחות על השולחן שוות הרבה יותר משלושת אלפים רובלים, והפנה מבט שואל לכיוון הברון.

"מצאת חן בעיני, אמר לו הברון, 'החלטתי לתת לך לא שלושת אלפים רובלים אלא עשרת אלפים, ולא בהלוואה אלא במתנה גמורה!'

"ר' ישראל לא ידע את נפשו מרוב שמחה. הוא הודה לברון בהתרגשות גדולה, והרעיף על ראשו ברכות לאין שיעור. לאחר ששבה אליו רוחו, הבחין בכרטיס ביקור שהניח הברון על ערימת הכסף ובו רשומים שמו וכתובתו של הברון....

"לשם מה הנחת פה את כרטיס הביקור?', אמר ר' ישראל, 'הרי אני כאן לפניך, איני זקוק לדעת את כתובתך כשאני כבר נמצא בתוך אחוזתך...'

"חייך הברון ואמר לו ר' ישראל: 'היות וכבר איתרע מזלך ואיבדת את כל כספך, חוששני שאולי תאבד חלילה שוב את הכסף, וכשתרצה לבקש ממני נתינה נוספת, תצטרך להיטלטל בדרכים שלושה חודשים בדרך ללונדון, ושלושה חודשים בדרך חזרה לבריסק. לכן השארתי לך את הכרטיס, ואם חלילה תזדקק שוב לנדבתך, תוכל לשלוח מכתב בדואר,

"אם כן", נשמע לפתע קולו של הרבי מנדבורנא, "אם הוא בא סתם כך ברשעותו לטפול עליך עלילות שווא, תהיה לו מפלה! אתה תראה שתהיה לו מפלה גדולה, ומרגע זה הסר כל דאגה מליבך!"

על הנס ופלא מברכתו של כ"ק ה'באר יעקב' מנדבורנא זי"ע

מאת: שמעון טיקוצקי

"ונהפוך הוא"

ה'קאווע שטיבל', חדר המשקאות החמים בבית המדרש הווילאמסבורגאי, מאובזר היה בשפע כמו כל בית כנסת אמריקאי שמכבד את עצמו. צנצנות קפה משובח בשלל 'פירמות' וגדלים ניבטו מהמזווה, לרווחתו של כל יהודי שמגיע לבית ה'. בבחינת 'לנסך יין לגרונם של תלמידי חכמים'.

ר' ליפא ריינהולד (שם בדוי), אחד המתפללים הקבועים קם לרגע מהגמרא וצעד אל החדר, להכין לעצמו משקה חם. בדרכו הוא מבחין בשני יהודים שניכר שאינם מבני המקום.

"שלום עליכם", קרא לעברם במבטא חסידי אמריקאי חם, ומיד נקשרה ביניהם שיחה לבבית כדרכם של יהודים מארבע כנפות הארץ שלא הכירו לפני רגע.

"מהיכן אתם, לאן אתם משתייכים?"

"חסידי נדבורנה אנו", משיבים השניים, "תלמידי של הרבי ה'באר יעקב' זי"ע".

הדבר היה בסביבות שנת תשע"ב.

"הרבי מנדבורנה? מבני ברק?", מזדעק ר' ליפא, "הרי אני חייב לו הכרת הטוב עצומה, הוא הציל אותי ממבקשי רעתי!"

שני החסידים הנדבורנאים, שהתמלאו סקרנות לנוכח תגובתו של האיש, לא עצרו בעצמם. צעדו יחד עמו לאחד החדרים הסמוכים לבית המדרש. ר' ליפא לקח לגימה עמוקה מכוס הקפה המשובחת שהכין לעצמו, והחל לספר.

קירות החנות האמריקאית החדשה והנוצצת הצליחו לצעוק, בלי מילים, את התחושה שביקש בעל הבית לשדר ללקוחותיו: חדשנות, מקוריות, סטארט אפ. כלומר, אתם דורכים בחנות שמעולם לא הייתה כמותה.

אחרי חודשים ארוכים בהם התבשלו הדברים 'על אש נמוכה' במוחו של ר' ליפא ריינהולד, הגיע הרגע לפרוץ קדימה, לפתוח את החנות החדשה בתחום הטכנולוגיה המתקדמת, חנות בעלת קונספט ייחודי, שבאותם ימים כמעט שלא נראו כמותה.

אחרי 'קביעת מזוזות' חגיגת בראשותו של אחד מגדולי רבני העיר שליט"א, ובהשתתפותם של אנשי ציבור ועסקים יהודים ניו-יורקים

שהסבו סביב שולחן ערוך לתפארה, עמוס בעוגות טורט מצופות שוקולד ובקבוקי ויסקי משובחים כיד המלך, יצאה החנות לדרך. ההצלחה האירה פנים לר' ליפא. החנות החדשה משכה אליה לקוחות בהמוניהם. לא היה רגע דל. הקופות תקתקו, עסקאות נחתמו, דולרים ירקרקו נשאבו כבוואקום לחשבונותיו, הכול נראה ורוד ומבטיח. וכי מנין לו לדעת שבמרחק של כמה קילומטרים יושב מישהו, גוי אמריקאי, ועוקב אחר הצלחתו בעיניים חורשות רעה? מתברר שבכל זאת הוא לא היה היחיד.

במנהטן הסמוכה קיימת חנות נוספת, בעלת קונספט דומה, שבעליה לא מתכוון לשתוק לנוכח הצלחתו של מתחרהו החדש. באחד הבקרים ניתך מטר של דפיקות על דלת משרדו של ר' ליפא. היה זה מיסטר בונדמן, רואה החשבון של העסק. הדפיקות לא היו אופייניות לו. הוא לא נוהג לדפוק באגרסיביות שכזו. "אפשר להיכנס!", קרא ר' ליפא, מרגיש שהקריאה הזו מיותרת, הדלת נפתחה בלאו הכי.

"אתה מכיר את ארתור בילסון?", התפרץ הרו"ח למרכז החדר, אוחז בידו נייר ומעטפה קרועה.

"לא!", נענע ר' ליפא בראשו, "מעולם לא שמעתי את השם הזה". רואה החשבון הניח את המכתב על שולחנו של מעסיקו, כאומר 'הא לך'.

כעבור רגע פשט חיזורון עמוק על פניו של ר' ליפא. זה היה לא פחות מזימון לבית משפט, בעקבות תביעת ענק על עבירה חמורה בחוקי המסחר, כשהנמען הוא לא אחר ממנו, יום טוב ליפא ריינהולד, רחוב

פלוגי, שדרה אלמונית, ווילאמסבורג.

חוקי המסחר הקשוחים באמריקה, די בהם להעביר לחלה בליבו של כל אחד, על אחת כמה וכמה כשמדובר ביהודי שומר תורה ומצוות, שבאותם שנים זכו לזכוכית מגדלת' ויד מחמירה מאת השלטונות.

ר' ליפא ישב בכיסא המנהלים שלו, מרגיש כאילו ארס חריף מתפשט בכל גופו. הוא קם ממקומו, הביט בחלון המשרד, רק כדי לוודא שרכבי משטרה לא עצרו בחריקה בחזית החנות, ופולטים גדודי אנשי אף בי איי בעלי הבעת פנים רובוטית, אטומה, נכונים לעוט על משרדיו ומחשבו.

תסריטי אימים לא מופרכים החלו לרוץ במוחו. בעיני רוחו הוא כבר ראה את השם שלו 'ליפא ריינהולד' מצטרף לרשימה העצובה, של האסירים שומרי התורה והמצוות שנזרקו בתקופה ההיא לבתי הכלא האמריקאיים, לעשרות שנות מאסר בחדרון מעופש עם גויים שחורים.

מתברר שאותו גוי רע מעללים, ארתור בילסון, החליט להוריד את המתחרה היחיד שלו מהדרך, וכמו כל גוי 'טוב' הוא לא בחל בשום אמצעי, גם אם מדובר בעלילה שקרית שאין לה רגליים. "הוא יצטרך להתמודד שנים ארוכות עם חקירות המשטרה, יוציא את כל כספו כדי להוכיח שהוא לא עשה זאת, בדרך הוא יתמוטט כלכלית ויסגור את החנות", הרהר לעצמו.

בן רגע נדחקים הצידה כל התכניות העסקיות. ר' ליפא מוצא את עצמו יושב מול אחד מעורכי הדין הכבדים בניו יורק, שמאחוריו 'רזומה' של ייצוג בתיקי פשיעה כלכלית. אותו עורך דין הכיר דרך חבר משותף את מר בילסון, בדרך מתוחכמת הוא יצר אתו קשר, נפגש עמו לשיחת מרעים 'מקרית', במהלכה הוא פלט לו את האמת.

"כל המטרה שלי היא להפיל את היהודי, למוטט אותו כלכלית, אני לא ארפה ממנו עד שהוא יתרוסק".

"תקשיב, זה סיפור לא פשוט!", בישר עורך הדין לר' ליפא בפנים אפורות, "היריב שלך תפר לך תיק עב כרס, בישראל לך סיפור שקשה מאוד להיחלץ ממנו. החוקרים יכנסו לעומק התביעה, יבדקו ויפששו. תתכונן לקרב משפטי ארוך ויקר, שבמקרה הטוב אולי תצא ממנו נקי מנכסיך, עני ואביון אבל זכאי, במקרה הפחות טוב..." "תיזרק לכלא", השלים ר' ליפא את המשפט.

התקופה הבאה זרקה את ר' ליפא לקלחת של עורכי דינים והכנות משפטיות, ובכל זאת הוא נאלץ לתפעל איכשהו את העסק, שלא יקרוס לחלוטין. באחד הימים עלה ר' ליפא על טיסה פנימית ברחבי ארצות הברית, כשפניו מועדות לאחת המדינות הפחות מפורסמות לפגישה עסקית, עם אחד הספקים.

במהלך ביקורו נפגש ר' ליפא עם ר' אהרן, איש עסקים מקומי שהיה עמו בקשר. יהודי מודרני, נטול זקן, אך בעל לב חם. הוא לא נזקק לתואר בפסיכולוגיה כדי לאבחן את המועקה שבלב ידידו, ר' ליפא.

"זה לא 'אתה', משהו קרה לך, תספר לי מה קרה?", תבע מיד לדעת. ר' ליפא לא כיחד ממנו דבר, סיפר לו על התסבוכת המשפטית המרחפת על חייו כצל שחור.

"מה הבעיה?", קרא ר' אהרן בקול עליז, "דבר עם 'הרבי שלי'". ר' ליפא התבונן בו בחיוך, הוא לא תיאר לעצמו שלפניו יש רבי.

"מיהו הרבי שלך?"

"הרבי מנדבורנה היושב בבני ברק", אמר ר' אהרן והצביע על התמונה הגדולה המתנוססת על קיר משרדו. ר' ליפא לא הכיר את הדמות הנשקפת מהתמונה, טרם זכה להכיר את הרבי מנדבורנה.

"אילו אני הייתי נקלע למצב כזה, מיד מתקשר הייתי לרבי מנדבורנה ומבקש את ברכתו ועצתו... לא פעם ולא פעמיים עמדו לי ברכות קודשו למגן ומושיע, אני מציע לך גם לעשות כן!".

תוך כדי דיבור נוטל ר' אהרן לידי את השפופרת, מקיש סדרת מספרים ומחייג ישירות לבית הרבי מנדבורנה בארץ ישראל, שיחה טרנס אטלנטית.

צליל החיוג נמשך כמה רגעים, בסיומו נשמע מענה אנושי. היה זה הגבאי לבית נדבורנה, הרה"ח ר' אברהם ישעיה קלפנר שליט"א.

ר' אהרן הציג את עצמו וביקש לשוחח עם הרבי, "יש כאן יהודי הזקוק לישועה דחופה", הסביר. הגבאי נכנס לקודש פנימה והעביר את הבקשה, לא עברו כמה דקות ועל קו הטלפון היה הרבי בכבודו ובעצמו.

"קח!", הושיט ר' אהרן את הטלפון לידידו, ר' ליפא, "הרבי על הקו". בקול רועד החל ר' ליפא לגולל את חיזיון האימים שהתרגש על חייו, מרגע הגשת התביעה השקרית ועד לרגע זה. הרבי ה'באר יעקב' מטה אוזנו לסיפורו של ר' ליפא מבלי לקטוע אותו.

"אמור לי בכנות", הוא פונה אליו לאחר שסיים, "האם באמת ובתמים לא היה מעולם שום דין ודברים עם אותו גוי? האם אין כל שמץ של אמת בטענותיו?"

"אין לי אתו מאומה, אני לא מכיר אותו בכלל!", משיב ר' ליפא חד משמעית.

הרבי שקע בשרעפי קדשו, במשך דקות ארוכות השתררה שתיקה בקו הטלפון.

"אם כן", נשמע לפתע קולו של הרבי, "אם הוא בא סתם כן ברשותו לטפול עליך עלילות שווא, תהיה לו מפלה! אתה תראה שתהיה לו מפלה גדולה, ומרגע זה הסר כל דאגה מליבך!".

במילים אלו השיחה הסתיימה. ר' ליפא שכאמור לא הכיר את הרבי מנדבורנה, עד לפני כמה רגעים, התחזק באמונת צדיקים וחש הקלה עצומה בליבו. הוא חזר לביתו בהרגשה אחרת לגמרי.

חלפה תקופה קצרה. באחד הימים מצלצל אליו אחד מעורכי הדין שלו ובפיו ידיעה מרעישה: "יריבך, ארתור בילסון נסע לסין לנסיעת עסקים. עם הגיעו אל נמל התעופה הוא נעצר מידית על ידי הרשויות, דרכונו הוחרם והוא נלקח למעצר".

סיפר בהזדמנות הגאון רבי יוחנן הלוי וואזנער שליט"א: "ביום הפורים, כד הוי מר חמי בדיחא דעתיה מבשומי דפוריא, התחיל מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל לעבור על כל מסכת ומסכת מששה סדרי משנה, ולומר ענין אחד מאותה מסכתא, ודברי מוסר הנלמדים ממנה"...

אסופה יקרה של מרגליות נצח מבארם של צדיקי הדורות, על ימי הפורים הבאים עלינו לטובה

הרה"ח ר' שמואל צבי גניץ

על גדלותם ורוממותם של ימי הפורים הבאים עלינו לטובה ולברכה, שח ואמר הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע: "מי נתלה במי, הוי אומר קטן נתלה בגדול (תענית ז') ומדאמרו על יום כיפורים שהוא יום כ-פורים הרי שפורים גדול יותר מיום הכיפורים".

הלא כה שח ודיבר בקדשו הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זי"ע: יום הכיפורים הוא רק כ-פורים, כי ביום הכיפורים רק הכהן הגדול השיג את הקדושה הזאת, ובפורים יוכל כל איש מישראל להשיג הקדושה הזאת...

הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע אמר: "בפורים אפשר לפעול הכל, כי כבר מבואר בשו"ע (או"ח תרצ"ד): ש'כל הפושט יד נותנים לו'!..." הלך אחד וסיפר את החידוש הזה להרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע, נענה רבי יצחק ואמר: "אם כן, היום זה גם זמן תשובה! כי הרי הקב"ה הוא מפושטי יד, שימינו פשוטה לקבל שבים!"...

בשם הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע אומרים: כי גדול יום הפורים מיום הכיפורים, שאילו ביום הכיפורים מצוה לענות את הנפש, ואילו בפורים חייב אדם להתבסס עד דלא ידע, כלום יש עיניו גדול בעולם מחסרון הדעת?...

עוד אומרים בשם הרה"ק מפשיסחא זי"ע, שידוע שפורים כפורים, ומה בכל זאת ההבדל? אלא שבפורים מתחפש היהודי לגוי והריהו שותה לשכרה, ואילו ביום הכיפורים מתחפש הגוי ליהודי, מתעטף בטלית ובא לבית הכנסת...

הקורא את המגילה ממצוות היום שנצטוונו באותו יום גדול, הינה מצת קריאת המגילה. מצוותה גדולה ורבה היא, אשר שגב ברכותיה והשפעותיה כבר הובאו עלי ספרי רבותינו הקדושים. במאמרינו זה ננסה להביא ילקוט אמרותיהם המעוררות, לצד עבודתם בקודש בעת קריאת המגילה בימי הפורים האלה.

קריאת המגילה - אין חקר לקדושתה ולסגולותיה, כפי שהביא סניגורן של ישראל הרה"ק מארדיטשוב זי"ע בספרו הקדוש 'קדושת לוי': "על ידי קריאתה מזדכך עולם הטבע, וסגולתה לקורא שיקבל עול התורה אפילו כשהאדם בגשמיות".

לפנינו נמצא מה שמובא בס' 'קב הישר' פרק צט אות ו: "ובמדינות פולין ראיתי מנהג הגון, שהן מלבישין כתונת לבן ונקיה ומכנסים לבנים קודם קריאת המגילה, והולכין לבית הכנסת בבגדי שבת ויום

טוב". וכ"כ ב'סוד יוסף' (פרק פ"ב): "ויזהר ללבוש כתונת לבן ובגדי שבת לעת ערב, קודם קריאת המגילה, ולא להמתין עד למחר".

סיפר בהזדמנות הגאון רבי יוחנן הלוי וואזנער שליט"א: ביום הפורים, כד הוי מר חמי בדיחא דעתיה מבשומי דפוריא. התחיל מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל לעבור על כל מסכת ומסכת מששה סדרי משנה, ולומר ענין אחד מאותה מסכתא ודברי מוסר הנלמדים ממנה".

תמיד היו מוריקים גדולי ישראל ישועות וברכות, בעת שהטיבו ליבם בין המשומר. סיפר הגרי"ש אונגר גאב"ד חוג חת"ס זצ"ל 'רשומים בשמך' עמ' נז: "הגה"צ רבי שמעון ישראל פאזען זצ"ל, אב"ד שאפראן, היה נוהג להתאכסן רבות בבית אבי זצ"ל.

"שנה אחת היה ביום הפורים בביתנו. ביום הפורים כשהתאספו שם אנשי הקהילה כולה עם אורחים רבים, והיו ששים ושמחים, היה הרב משאפראן יושב בחצר, והוגה בתורת ה'.

"אח"כ כשהסבו הכל לסעודה, נכנס הרב משאפראן אל החדר, לקח כוסות גדולות מלאות יין, שתה אותן ורשם על הריצפה שמות של רשעים צוררים כמו 'עמלק' ועוד, והחל מפזז ומכרכר בכל כוחו, ותוך כדי היה מוחק את שמות הרשעים, כך היה רוקד במשך שעה ארוכה, עד שצנח ארצה מעייפות, שנגרמה ע"י היין והריקודים הרבים.

"והיה זה פלא עצום, שאחר שינה מועטת נייער משנתו, והתיישב ללמוד כדרכו כאילו לא היה דבר, עד שהאיר המזרח ועלה השחר".

מספר א' מזקני החסידים והתלמידים של מרן ה'דבר חיים' מנדבורנה (הובא בס' כתר מלוכה): "רבינו ה'דבר חיים' זיע"א היה לעיתים מבקש לפני ימי הפורים, שה'שפיל' אשר יציגו בפורים יהיה בענייני השעה. בשנת תשי"ג, החלה להשתולל ברחבי ברית המועצות אחת העלילות הנוראות שידע העם היהודי בדורנו, פרשיה שכונתה 'משפט הרופאים'.

"היו אלו ימי מתח לעם היהודי כולו. הימים ימי שלטונו של העריץ הרשע סטאלין שר". התקשורת הסובייטית יצאה בהודעה מסעירה, על חשיפתו של קשר שנקשר על ידי חבורת רופאים, הנמנים ברובם על ארגון יהודי בינלאומי, שביקשו לשים קץ לחייהם של קציני צבא רבים ובכירים, וכבר הצליחו לחסל שניים מהם. רבים מהנמנים על ההנהגה הסובייטית ידעו שזו עלילת שווא, עוד אחד מתכסיסי מלחמת החורמה ביהודי רוסיה, אך ההסתה ברחוב ובכלי התקשורת הלכה וגברה מיום ליום. ההמונים כבר המתינו בקוצר רוח, ליום שבו יתקיים משפט הראווה ברופאים היהודים, שללא ספק יורשעו לבסוף, ואז למעשה, תחל ההתנכלות האמיתית ביהודים. פחד ורעדה אחזו בכל יהודי רוסיה שגרו כאן בארה"ק, ובאו בבקשה לרבינו ה'דבר חיים' זיע"א שיפעל לטובה, כי אחיהם וקרוביהם עדיין נמצאים שם, ומי יודע מה יהא עליהם. באותם ימים קרא רבינו לעוסקים על המלאכה בהכנת 'שפיל' לפורים, וביקש שיערכו אותו על סטאלין שר", ועל סילוקו מתפקידו.

"ה'פורים שפיל' נערך בשולחן הטהור בבית מדרשו של כ"ק ה'דבר חיים', כשרבינו אחוזו כולו שרעפים. רק כעבור כמה ימים, ביום י"ז אדר תשי"ג, הודיעו בכלי התקשורת הממלכתיים ברוסיה, כי יומיים קודם לכן, בשעת לילה, חלה סטאלין שר" באורח חמור ואיבד את הכרתו, ורק למחרת בבוקר נמסרה ההודעה האמיתית כי סטאלין מת, ובאבוד רשעים רינה.

"מותו הפתאומי הביא, כמובן, לשחרורם של כל הרופאים היהודים שנעצרו, המשפט בוטל, רווח והצלה יעמוד ליהודים, ואכן החלה תקופה שבה שוחררו אסירים יהודים מכלאם, רבים מהם היו מבין אלו שנאסרו על קיום תורה ומצוות ושמירה על גחלת היהדות ברוסיה, וההתנכלויות ליהודים הן מצד השלטונות והן מצד המוני העם, פחתו במידה ניכרת.

"כדבר הזה היה גם בזמן ששררה אימת גזירת גיוס בנות, והמאבק אשר ניהל הציבור הירא לדבר ה', בראשית גדולי הדור לביטול הגזרה. רבינו ביקש שה'שפיל' בפורים יעסוק בנושא זה, שיש גזירה כעין זו וכיצד היא מתבטלת. ואכן זמן מה לאחר מכן, אכן התבטלה הגזירה, בחסדי מלך משען ומבטח לצדיקים".

הרה"ג ר' שלום מאיר וולך שליט"א, הביא פעם סיפור (גליון 'דרשו' ל' שבט תש"פ): באחד הבקרים של יום שגרת, מצלצל הטלפון בביתו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל. הרבנית הרימה את השפופרת. ביקשו את הרב. "הוא הלך להתפלל, יחזור בעוד חצי שעה", השיבה. "מדברים מלייקווד, רק רצינו למסור לרב, שאתמול בערב התארס הבחור האחרון מהשישה" □ הרבנית לא הבינה מה פשרה של ההודעה. על אילו שישה בחורים מדבר הפונה מעבר לקו? אך הבטיחה למסור את זה לרב. כשחזר, צהבו פניו. הוא נראה שמח במיוחד. הרבנית שאלה, לשמחה מה זו עושה? ורבי יעקב סיפר:

כמה חודשים קודם לכן, ביום הפורים באותה שנה, שהה רבי יעקב זצוק"ל בשיבת לייקווד. הישיבה ערכה 'משתה היין' והתכבדה בנוכחותו. כמובן שהוא הלהיב את הבחורים בדברים ובשירה. בני הישיבה ניצלו את המעמד, ומזגו כמה כוסות כדת היום. הם השתדלו שרבי יעקב גם הוא ייטיב לבו ביין עד דלא ידע.

בטוב לב המלך ביין נגשו שישה בחורים מבוגרים מהישיבה, והצהירו לפני רבי יעקב, שאם הוא יבטיח להם שהם יתארכו בזאת השנה, הם ישיגו סכום כסף שאותו ציפה לאסוף עבור הכוללים שתחת חסותו. משנכנס יין יצא סוד □ רבי יעקב הרהר, ולבסוף הבטיח: "בזאת השנה". וכל הקהל ענה יחד 'אמן'.

כבר למחרת הגיעו אליו ששת הבחורים ובידיהם הכסף. רבי יעקב, שזכרונו מאותם רגעים תחת השפעת הביסוס לא היה נהיר, החל להיזכר מה היתה שאלתם ובקשתם ומה הוא הבטיח להם. הוא נבהל ואמר להם: "ראו, את אשר נעשה לא ניתן להשיב, אתם הרי קיבלתם הבטחה. אך היות ואני אינני בוטח בהבטחתי, הבה ונערוך הסכם: אטול מכם את הכסף, אני אניח אותו במקום שמור, בעזר השם אתפלל שההבטחה תקום. אבל זאת אומר לכם - אם אפילו אחד מכם יישאר בחור בסוף השנה, הרי כל הכסף שבאמתחתי מושב לכם".

"הנה הכסף", אמר רבי יעקב לרבנית, ופנה אל הארון הצדדי בחדרו. "זהו פשרה של שיחת הטלפון שקיבלת אתמול. הבחור השישי בקבוצה התארכו, הווי אומר ההבטחה התקיימה, ולכן היה חשוב להם להודיע זאת, כדי שאוכל להעניק את הכסף לאברכי הכוללים".

ב'פורים שפיל' ראה מה שיתרחש כל השנה בשנים קדמוניות היה נערך "פורים שפיל" ע"י תלמידיו של כ"ק מרן בעל ה'דבר חיים' מנדבורנה זיע"א. ואמרו בשם מרן הסבא קדישא, הצדיק הנודע רבי מרדכי מנדבורנה זיע"א שאמר, שבהצגת פורים רואה הוא מה שיתרחש כל השנה הבעל"ט.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

Dirshu
דרשו ד' ועונו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לרבות טבא זמא ספר המפתח למשנ"ב

לגלות את כל אוצרות
'המשנה ברורה'
והביאורים ומוספים
שבמהדורת 'דרשו'

כולל הפניות להלכות שהביא
'המשנה ברורה' בשער הציון,
ביאור הלכה, ובנידונים
בהקשרים אחרים בכל
ששת חלקיו

MAKOVER

א

אינדקס מורחב

30,000

ערכי 'משנה ברורה'

6,000

ערכים

700

עמודים

עכשיו בחניות הספרים • דרשו' 02-5609000 • להשיג במחיר מבצע במוקדי המבחן

המבצע הגדול

לרגל ההוצאה לאור של ספר 'המפתח'

מבצע ענק של 'דרשו' וארגון 'אחינו' תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו' **וזוכים בספרים שכבשו את העולם היהודי**

תרום 28 ש"ח להודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
סט 'דרש דוד'
חמישה חומשי תורה
וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמישה חומשי תורה בכרך אחד, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
ספר 'דרש דוד'
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על פסח / מסכת אבות, חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח להודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
של 'דרשו'
* 6 כרכים
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

תרום 20 ש"ח להודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'לקראת שבת'
וספר המפתח על המשנ"ב - חדש!

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' חדש! ספר המפתח על המשנ"ב

המבצע לזמן מוגבל 02-5609000

1 הרמ"א לבש מסכה בפורים

המנהג להתחפש בימי הפורים, עם מסכות על הפנים ובמבחר מלבושים ססגוניים, הוא מנהג יהודי עתיק עוד מזמן הקדמונים, כמבואר בתשובת מהר"י מינץ (סימן טו), ומובא ברמ"א (או"ח סימן תרצו סעיף ח). וסיפר הגאון רבי עקיבא יוסף שלינגר זצ"ל (לב העברי, ירושלים תש"נ חלק א עמוד ד אות ב) על הרמ"א, שנפטר כידוע בגיל ל"ג (יש אומרים שנפטר בגיל מבוגר יותר), ונפטר בל"ג בעומר, ובשנת של"ג, וכתב ל"ג ספרים - וכשהספידוהו רצו לומר עליו ל"ג שבחים, ומצאו ל"ב שבחים ולא מצאו עוד שבח אחד להשלים למנין ל"ג, עד שסיפר זקן אחד, שהרמ"א נהג בפורים ללבוש מסכה ולהחליף בגדים, ועבר בכל הבתים להזכיר 'צו מעריב בזמנו' (להתפלל מעריב בזמן), כדי שלא ישכחו מפני טרדתם בסעודת פורים.

2 תחפושת בפורים - זכר לזנב של ושתי

אחד הטעמים המעניינים למנהג לבישת תחפושות, כתב בשו"ת 'כנסת יחזקאל', הוא זכר לכמה דמויות מהמגילה שכביכול שמו מסכות: א) המלאך גבריאל כיסה את המראה של ושתי ועשה לה זנב (מגילה יב, ב); וטעם זה כותב גם באליה רבא סי' תרצ"ו ס"ק טו, שהתחפושת היא זכר למפלת ושתי המלכה שצמח לה זנב; ב) אסתר כאילו שמה מסווה על פניה, וכיסתה את מוצאה כדי שלא ידעו שהיא יהודיה, וכל אחד חשב שהיא מאומתו (מגילה ז.ז); ג) מלאכי השרת התחפשו לבני המן, קצצו אילנות בגינת אחשוורוש והסבירו לו שכך ציווה המן; ד) אליהו הנביא התחפש לחרבונה סריס המלך, כמובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ג) ובילקוט (סימן תרנט). ה) בדומה להנ"ל כתב ב'מחצית השקל', שהטעם שמתחפשים הוא על שם הפסוק (אסתר ח, יז) "רבים מעמי הארץ מתייהדים", ויש מוסיפים על פי פירוש הגר"א (מגילת אסתר שם) שאותם מתייהדים לא היו גרי אמת, ורק עשו עצמם כיהודים, וזכר לכך לובשים תחפושות ומסכות ועושים עצמנו כדמות אחרת.

3 למה לא כדאי להתחפש להמן

להתחפש לגויים, כגון להמן ואחשוורוש, דעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א שאין בזה איסור משום חוקות הגויים, אך לא ראוי להתחפש לגוי. וסיפר בשם אביו הגר"י קנייבסקי זצ"ל (ארחות רבינו סימן קח), כי בישיבה שבה למד עשו כל שנה 'פורים שפיל' להמחשת סיפור המגילה, כאשר הבחורים הציגו את הדמויות. וכל שנה, הבחור שהתחפש להמן לא נשאר בלימוד, ועזב את הישיבה באותה שנה.

ותחפושות מענייני עבודה זרה, כגון בגדי כומר וכדומה, לדעת הגר"ח פלאגי זצ"ל (רוח חיים יו"ד סימן קעח ס"ק ב) אין לגשת עימה לפני העמוד, ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (אשרי האיש חלק ג פרק מח אות ו) אסור מן הדין להתחפש בתחפושת כזאת, משום "ושם אלוהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך".

Hadas Parush/Flash90

האם מותר להתחפש לליצן?

4

ב'ארחות רבינו' (חלק ג אות קד) מביא, שאחד פרסם שתחפושת ה'ליצן' היא המצאת הגויים בשביל חגיגהם להוללות, ואסור להתחפש בה בפורים, ולא הסכים הסטייפלער זצ"ל לדבריו, והתיר להתחפש לליצן כפי שנוהגים כבר מאות שנים, וכמובא במסעי החיד"א, והגויים הם שלקחו אותה מהיהודים, ואין בדבר איסור משום (ויקרא יח ג) "ובחוקותיהם לא תלכו", כמוזכר לגבי שטיחת עשבים בשבועות, שאף שהגויים נוהגים כך, שהם למדו את המנהג מהיהודים.

האם מותר לחסיד להתפלל בתחפושת של ליטאי?

5

מנהג העולם להתפלל עם תחפושת. אמנם לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל ('יבקשו מפיהו' פורים חלק ב שער ח פרק א סעיף ט) אין להתפלל בשעה שלבוש בתחפושת, אם אין ראוי לעמוד בפני המלך. לדעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א (או"ח עמוד ריד) והגר"ר ניסים קרליץ זצ"ל (בנתיבות ההלכה פורים עמוד 205) - "אין ראוי".

וכתב הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל (שו"ת שבט הלוי חלק י סימן יח) שחסיד בלבוש ליטאי או להיפך מותר, ודייק הגר"ר יוסף דב ספטימוס שליט"א (איגרת הפורים פרק ו הערה יג עמוד מב), שאם זו תחפושת לא מכובדת אסור, וכן כתב הגר"ר יהודה טשזנר שליט"א שלבוש משונה אסור. לדעת הגר"מ גרוס שליט"א (נקיות וכבוד בתפילה) מותר במסכה - שמקורו ברמ"א, ואסור בתחפושת; ומאידך, לדעת ה'לקוט יוסף' (תרצה כ) מותר בתחפושת ואסור במסכה, שכן הדרך לעמוד בפני גדולים ביום זה.

(נלקט מתוך מאמר בגיליון 'עומק הפשט' כי תשא תשע"ח)

הגבאי של הרבי ומקורבו, היה החסיד רבי יהושע טורובר ז"ל. הוא היה נשלח בשליחותו לכל מיני כתובות, ובשליחותו היה רבי יהושע מסדר הכל על הצד היותר טוב, אבל להפתעה כזו לא ציפה...

הגאון ר' יצחק דוד גרוסמן שליט"א על פורים וצדקה הגונה

"ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים" (אסתר ט', כ"ב)

רבי אשר מסטולין זצ"ל בנו של רבי אהרן הגדול מקרלין היה. נודע בצדקותו, ברוחב לבבו ובצדקת פזרונו, עד שהעידו עליו גדולי דורו כי מאשר שמנה לחמו. הוא היה זן, מכלכל ומפרנס להמוני עניים ואביונים שהגיעו לפת לחם.

הגבאי של הרבי ומקורבו, היה החסיד רבי יהושע טורובר ז"ל. הוא היה נשלח בשליחותו לכל מיני כתובות, ובשליחותו היה רבי יהושע מסדר הכל על הצד היותר טוב.

אבל להפתעה כזו לא ציפה: הרבי קורא לו ומפקיד בידיו מעטפה ובה כסף: "סור נא ליישוב פלוני ומסור זאת לידי משפחה פלונית".

שיש לרבי רוח הקודש - הוא ידע זה מכבר, אבל לא עד כמה. זו לו הפעם הראשונה שהרבי שולח אותו ליישוב כה מרוחק מסטולין עירם, אך כחסיד אמת לא שאל קושיות ושם לדרך פעמיו.

מיד עם בואו לאותה עיירה, לא נח ולא שקט עד שניגש לכתובת המיוחלת. הלילה היה קר וחורפי, והוא החליט לנקוש על הדלת. את מראה הזוועה שגילה לנגד עיניו קשה לתאר: עניות ושפלות מדרגה ראשונה. הילדים שכבו בבית רועדים מקור ונפוחי כפן. בחדר הפנימי שכבה האם עם העולל הרך בידיה. לא היה לה אוכל לפיות הילדים, ולא עצים לחמם את הבית עבור התינוק הקטן.

רבי יהושע נכנס הביתה כרוח סערה, הוציא מתרמילו את צרור הכסף, וציווה על הילדים לרוץ לרכוש עצים להסקה. הלך בעצמו לקנות מעט קמח, והחל בידיו ללוש את הבצק. תוך דקות אפה לחמים ועזב את הבית כשבני הבית אינם יודעים כלל מי הוא ומי שלחו לכאן.

לכן. בפורים יש סייעתא דשמיא מיוחדת לקיים את המצוה בהידור, גם ללא טורח גדול. החידוש בפורים הוא, שגם אם העני אינו הגון כל כך, הצדקה שלמה בתכלית ההידור, שהרי לעומת כל השנה - יש עכשיו מצוה לתת לכל מי שפושט יד; ואם כן, כל אדם בכל מצב הוא עני הגון וזכאי לקבלת צדקה.

ולמה דווקא בפורים מופיע ענין זה - שאין צורך לחפש אחר עני הגון? כי המן ביקש להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, ואת מחשבתו הרעה ניסה לעשות באמצעות כסף שהעביר לאחשורוש. באים חכמינו ואומרים: כסף תחת כסף - כולנו היינו נתונים להשמדה, וכולנו נתונים לחיים ולשלום. זהו בעצם כופר נפש שכל איש ישראל זכאי וראוי לו.

רבי יהושע החליט שלא להישאר במקום, אלא לשוב לסטולין עוד הלילה. הוא נטל מקלו ותרמילו והחל לעשות את הדרך חזור, אך לא שיער את קבלת הפנים שמצפה לו. הרבי חיכה בפתח העיר...

"הרבי לא ידע מנוח מהרגע שהלכת", סיפרו לו מקורבי הרבי. "הוא התהלך אנה ואנה בחדרו אפוף שרעפים, ולא ניגש עדיין לתפילת ערבית!".

"נו, איך היה?", שאל הרבי בחשש, "האסט געטראפען? (מצאת?)". "אבער געטראפען (ועוד איך מצאתי)", השיב החסיד בלהט.

פני הרבי הווארו באור יקרות, והוא החל להתפלל תפילת ערבית במתינות ובקול גדול כדרכו. משסיים, אמר הרבי בשמחה של מצוה: "כדאי לטרוח בשליחות מצוה 999 פעמים בחינם, כדי לזכות פעם אחת לצדקה אמיתית!".

(מתוך 'אור השבת')

שונה הוא יום הפורים משאר המועדים שיש לבני ישראל. בימי הפורים יש לנו מצוה מיוחדת של מתנות לאביונים - מה שאין כן בכל החגים. אמנם יש בחג הפסח חיוב של "קמחא דפסחא", אבל בפורים הוא חלק ממצוות החג, כפי שכתוב במגילה (ט, כב): "ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

חז"ל כבר דנים בכך, שלעומת כל החגים, נותנים בפורים לכל הפושט יד. למה היה להם לחז"ל לחדד דבר זה?

חכמינו מלמדים אותנו, שהרבה צריך להתאמץ כדי לזכות לעשות צדקה הגונה.

עני הגון וצדקה ראויה - הם זכות מיוחדת משמים, ולא בכל יום זוכים

"אני כל כך שמח... שמונה חודשים לא קבלתי משכורת מישיבת פוניבז', עכשיו המשכורת שלי היא 'מאמונה', כמו במיר בליטא"

רק על ידי ההתבוננות הקבועה במציאות הבורא יתברך - אפשר להגיע למצב של 'לחיות אמונה'!

הרב בנימין בירנצווייג

"וידעו כי אני ה' אלקיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני
בתוכם..." (שמות כ"ט, מ"ו)

הכפילות של "אני ה' אלוקיהם" המובאת בפסוק זה, כבר עמדו בה
ה'אור החיים' הק' ועוד מפרשים, ובארו לפי דרכם.
והנראה כי כתבה לנו התורה הקדושה את יסוד מצוות האמונה, כי
כבר פסק חבוקק הנביא: "צדיק באמונתו יחיה", מצוות האמונה
היא לא רק ידיעה בעלמא, אלא זו החיות של האדם, לחיות אמונה,
לחיות את מציאות הבורא יתברך בעולמו, לחיות בהתבוננות
שמביאה לחיות את האמונה.
זה אומרת התורה "וידעו כי אני ה'", אבל מי שמסתמך רק על ידיעה
של הבורא, אזי ההרגל יכול לטשטש את ההתפעלות מידיעת
הבורא, ולהפכו למקרי טבע, ולכן חוזרת התורה ומדגישה שהעיקר
שהידיעה תהפוך למציאות של "אני ה' אלוקיהם", שהידיעה תהפוך
לאמונה חיה, וזה על ידי ההתבוננות הקבועה בנפלאות הבריאה
ובמציאות הבורא יתברך, רק כך אפשר להגיע למצב של 'לחיות
אמונה'!

פעם נכנס הגאון ר' שולם שבדרון זצ"ל אל ביתו של המשגיח ר'
יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, וראה שהוא מלא שמחה עילאית. שאלו
ר' שלום: "לשמחה מה זו עושה?", אמר לו המשגיח ר' יחזקאל:
"בשנים עברו הייתי משמש כמשגיח בישיבת מיר בליטא, ומחמת
הדחקות והעניות ששררה שם, היה מלתא דשכיחא שהיה מחסור
בכסף ובמזון, ולא היה שום עסק להתפרנס בו אלא 'שכן ארץ ורעה
אמונה' - 'איך אהב זעך גישייפט מיט אמונה' - העסק שלי היה
אמונה.

"אבל באחרונה, אחר שעליתי לארץ ישראל, הציע לי הרב מפוניבז'
שאבוא לשמש כמשגיח בישיבת פוניבז', והבטיח לי מתן שכרה
בצידה בעין יפה. ובאותו זמן שקלתי האם לקבל את המשרה, אך
חששתי מה יהיה עם האמונה, כי לתומי חשבתי שהוא משופע
בנכסים ואין אצלו מחסור בכסף, ואם ישלם לי עתה משכורות מדי
חודש בחודשו, לא אזכה עוד לסמוך ולבטוח בה' יתברך.

"אך הנה עתה, אני נמצא כבר שמונה חודשים בעבודתי בישיבה
הקדושה, ועדיין לא שלמו משכורת, וכל משכורת היא מ'אמונה'
ממש כמו בליטא... לכן אין קץ לשמחתי, כי איך לא אשמח כמוצא
שלל רב, על שחזרתי לחיות מאמונה??..."

סיפר הגאון רבי בן ציון פלדמן זצ"ל, ששמע שכאשר היה
הבריסקער-רב זצ"ל בירושלים, ובעת המלחמה כשהיתה אזעקה
-הוא לא רצה לרדת למקלט. פעם אחת כשהיתה הפגזה קשה מאד,
הפצירו בו מאד שירד למקלט, וירד.

כאשר חזרו לבית, ראו שבדיוק במקום בו יושב הגרי"ז בחדר לימודו

כשמרן ר' אהרון לייב זצ"ל היה בגיל 104, כששכב בתקופת מחלתו
האחרונה בבית החולים, באחת הפעמים, כשמצבו הוטב לפליאת כל
הרופאים וכלל ישראל, בזכות התפילות הרבות שנשאו לרפואתו,
כשהוא פקח את עיניו אמר לו הרופא שטיפל בו: "הרב חי בנס!".
מיד ענה לו ר' אהרון לייב בשניות אופיינית: "גם אתה!..."

משפט זה דובר אז בכל העולם היהודי! לאמור: אנחנו לא חיים
אמונה! אנחנו מסתובבים בעולם בהרגשה שאנחנו חיים כי אנחנו
חיים, ורק זקן בן 104 שכבר כמעט שהיה שם... וחזר להכרה - זה נס!
כאן רואים ריבוננו של עולם! והאמת שבחינו אנו צריכים לראות נס
ואמונה!

משפט נוסף ומכונן אמר מרן ר' אהרון לייב זצ"ל, כשיהודי שומר
מצוות נכנס עם אחיו דוקטור לפיזיקה באוניברסיטה מפורסמת
בארצות הברית, הדוקטור פנה לר' אהרון לייב זצ"ל וטען בפניו:
"חיפשתי את הקדוש ברוך הוא ולא מצאתיו..."

ענה לו ר' אהרון לייב: "חפש אותו בבטן ותמצא! הקב"ה אינו
משהו גשמי, שצריך לחפש אותו במיקרוסקופים שבמעבדה שלך...
אין צורך לנדוד למרחקים, התבונן כאן בגופך ותמצא את הקב"ה,
הבריאה מעידה על הבורא! הבגד מעיד על אורגו!"

מסופר על יהודי שעבר דרך העיירה ראדין, וכיוון שפגע במקום נמלך בדעתו לנצל ההזדמנות ולהיכנס אל החפץ חיים זצוק"ל. כשנכנס לביתו מצאהו אחר חזרתו מן המקווה כשהוא רוקד בשמחה סביב שולחן השבת

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א בעניין מרבין ב'שמחה של מצווה'

"פעמון זהב ורמון על שולי המעיל סביב" (שמות כ"ה, ל"ד)

כלל גדול בתורה ועבודה טמון בפסוק זה. 'פעמון' רומז לשמחה שבוקע מתוכו צלצלי שמע, ו'רימון' רומז למצווה ע"ד שאמרו חז"ל (ברכות נז. מגילה ו. סנהדרין לז.) אפי' ריקנין שבך מלאים מצוות כרימון. וללמדנו בא כי כך היא דרכה של מצוה שיהיה מתוך גילה רינה ושמחה, ובה יקיים 'עבדו את ד' בשמחה'.

כתב המלך

זה כבר ימים אחדים שמרן רבינו הגר"א זצוק"ל ממתין למכתב תשובה מאחיו, והנה הוא בא. הגר"א פותח את המכתב, ועיניו מצטטפות בדמע מרוגש.

הכל התחיל עם גודל 'חשקת התורה' של רבינו הגר"א שלא ידעה שובע, אי לכך שיגר מכתב לאחיו הגאון רבי אברהם זצוק"ל שיבוא לגור בעיר ויילנא בסמיכות אליו ובכך יכלו המה ללמוד בצוותא יחד בריתחא דאורייתא ולקיים את מאה"כ 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד' מתוך אהבת התורה וחמדתה. משקיבל רבי אברהם את מכתב אחיו, חפץ בה אף הוא היטב, אך בסופו של דבר נאלץ לוותר משום מעשה שהיה. וכך היה מעשה, שמעו ותחו נפשכם:

שנה אחת היה מחסור גדול באתרוגים לסוכות ולא היה בנמצא באיזור כולו ולו אתרוג אחד. בערב יו"ט בפרוס החג הגיע אתרוג יחיד ומיוחד לשמחת בני העיר, אך דא עקא שמחירו היה רב מאוד למעלה מהישג ידם של בני העיר, ואפילו פרנסי הקהל לא יכלו להשיגו. ר' אברהם קיבל את הדברים בשבר לב, ומשסיפר דברים כהויתן לרבנית, נחרדה מאוד. איך יתכן סוכות ללא אתרוג, היו לא תהיה. היא הרהרה מעט ותיכף פנתה אליו ואמרה בעוז: אמנם עניים אנחנו, אך לא אפסה תקווה לאתרוג, לו אתה שמעני... נמכור את ביתנו שקבלנו בנדוניה, ובתמורתו נקנה את האתרוג לכבוד החג.

'אשת חיל מי ימצא'. רבי אברהם בשמוע עצתה הסכים לאלתר וצהל לקראתה. ולהלכה למעשה - הלך תיכף והחליף את ביתו עם מוכר האתרוגים ונתן לו דירתו בעד האתרוג המיוחל לשמחתם הגדולה ולשמחת בני כל העיר כולה, ונכנס יחד עם משפחתו לגור בצריפי בקתת עצי הקש של עניי העיר. רוחות החורף הקור והכפור אמנם פרצו לתוכה במרובה, אך כל זה היו להם כמאומה, לעומת אותה מצווה חשובה.

רבי אברהם ממשיך במכתבו, וכותב לאחיו הגר"א: עתה, לאור בקשתך שמחתי בה כמוצא שלל רב, אך כאשר בישרתי לאשתי אשר מעתה

יהא לנו דירה חמימה בוויילנא ולא נצטרך שוב לגור בצריפי השדה. פיה פתחה בחכמה, וענתה, כי בכל יום תמיד בעת שהיא יוצאת מבקתת הקש העלובה ועוברת ליד דירתם הרחבה לשעבר, היא נזכרת בערגה איך מכרו את דירתם זו עבור מצוות האתרוג, וזה גורם לה הנאה וקורת רוח מרובה כל כך 'עד שאין לה בכל העולם כולו הנאה יותר גדולה מזו, ועתה - כותב ר' אברהם - היאך אעשה לה הרעה הגדולה הזו לאלץ אותה לעזוב את העיר ולקחת ממנה שעשועי ותענוגי המצווה הגדולה הזו אשר מסרה בעדה את נפשה', אי לכך נאלץ אני לסרב להצעתך ואינני יכול לעזוב את העיר. (מקור: ספר שלמי תודה בהקדמה).

נוראות נלמדים ממעשה רב זה, גם את גודל המסירות נפש לקיים את מצוות ה', וגם גודל שמחה של מצווה מהו עד כדי כך 'עד שאין לה בכל העולם כולו הנאה יותר גדולה מזו'! שמחה פורצת גבולות ולוואי שנוכח גם אנו לזעיר אנפין ממנה. אך חידוש גדול נוסף יש ללמוד מכאן: אשר 'שעשועי המצווה' חשובים טפי ויותר ממצווה עצמה, והיינו, שעל אף לימוד התורה בחברותא של הני תרי צינתרא דדהבא עמודי התורה אשר עליהם עמדה עולם ומלואה - עכ"ז ויותר ר' אברהם על תורתם יחד בעבור שעשועי המצווה. הביטו וראו כמה רב כחה וכמה עצום 'שמחה של מצווה'.

ועוד מעשה שהיה:

הרה"ק ה'יסוד העבודה' מסלונים זי"ע עומד בבית מדרשו ביו"ט א' של סוכות, והנה רואה בתוך הקהל חייל יהודי ממחנה הצבא הרוסי אשר בפאתי העיר סלונים, ופניו מאירים באור גדול. אחר התפילה ניגש אליו הרה"ק ואמר לו 'ראה פניך מאירים כזה הרקיע מזהירים' הגידה נא לי מה מעשיך, נבון החייל וענה לו הלואי שיש בידי מעשים

טובים, לדאבוננו מחמת שירותי בצבא איני יכול לקיים מצוות כראוי. הרה"ק לא הרפה, אמור לי מה עשית דבר טוב לאחרונה. ענה לו החייל שלא עשה שום מעשה מיוחד כי אם זאת אשר אתמול בלילה בעת התקדש ליל חג בעמדו על משמרתו בביתן השמירה, נשבר לבו בקרבו ברצותו לקיים מצוות סוכה, אך איננו, ומשכך הייתה נפשו עגומה עליו 'למה אגרע' מכל בית ישראל המקיימים עתה בהידור את מצוות 'כל האזרח בישראל ישבו בסוכות'. והנה רואה הוא מרחוק הסוכות אשר בעיר סלונים הסמוכה, וכה בער לו ליבו בקרבו לקיים את המצווה עד אשר קם וסיכן את נפשו, הוא נטש את עמדת השמירה - דבר שסיכן את המחנה בכלל ואותו בפרט שבכך דמו בראשו, ואץ רץ באישון ליל לעבר העיר אל הסוכה הראשונה אשר מצא, נטל ידיו, בירך שתי ברכות 'המוציא ולישב בסוכה' אכל כזית 'וברכת המזון', ורץ חזרה לעמדת השמירה.

ה'יסוד העבודה' התפעל מאוד מגודל דרגת מסירות נפשו, אך הגיב מיד, כי אם אמנם מצוה רבה היא שאין לתארה, אך עדיין אין זה סיבת הארת פניך באור יקרות, הרבה מסרו נפשם למצוות ולא זכו לכגון דא. אמור לי מה עוד עשית אתמול בלילה, התנצל החייל ואמר שלא הספיק לעשות שום דבר נוסף באותה לילה כיוון שמיד בעת שחזר 'בשלום' לעמדת שמירתו לא יכול היה להתאפק משמחה על שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, ולכן פרץ בריקוד בשמחה כל אותו הלילה עד אור הבוקר. עתה משסיימתי את משמרתי באתי הנה לנטילת ד' מינים ולאמירת ההלל וההושענות.

הפטיר ה'יסוד העבודה' ואמר, 'עתה אמרת' עכשיו נתגלה לי סיבת מאור פניך. לאו דווקא מעצם המצווה כי אם בעיקר משמחת המצווה - 'שמחה של מצווה'. שבכך 'נהורא ישרי בה'.

א שמחה שיינט - שמחה יהודית אמתית מאירה פניו של אדם. וכך קוראים אנו במגילה את הכתוב 'ליהודים היתה אור'ה ושמחה' היינו שהשמחה גרם לאורה. וכפי שמעיד רבינו בחיי (חובת הלבבות שער הפרישות פרק ד) 'הפרוש צהלתו בפניו'. והיינו שלא רק חכמת אדם תאיר פניו (קהלת ח א) אלא שמח"ת אדם תאיר פניו, אך אכן בכדי להיות בשמחה צריך להיות חכם דיו.

מה נאים דברי השל"ה הקדוש בעניין זה, וז"ל. 'ראיתי בני עליה שהיו מנשקין המצות והמרור וכן הסוכה בכניסתו וביציאתו וכן ד' מינים שבלולב ואשרי מי שעובד ה' בשמחה'. עכ"ל. בעיני זכיתי לראות את כ"ק זקני מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע בהו"ר אחרי סעודת היום בפניא של שמחת תורה שהיה לוקח הד' מינים ופוצח עמהם בריקוד נלהב בתוך סוכתו תוך שמנשקם ומנענעם שוב ושוב אנה ואנה, ואח"כ הולך למקווה וחזר לנשק את דפנות הסוכה בשמחה עילאה, אשרי שזכיתי.

חידוש נפלא בעניין השמחה של מצוה מצאנו בדברי ה'שפת אמת' (שקלים תר"מ, תרמ"א), והיא שעניינה של קריאת פרשת שקלים לפני פורים אינה רק כי אם זכר ליאחד באדר משמיעין על השקלים, אלא טעם קריאתה בריש החודש שמרבין בו בשמחה הוא יען שבעת הבאת מחצית השקל בזמן שבית המקדש היה קיים שמחו כלל ישראל במצוותם זו והשתעשעו בה כ"כ עד 'שנשארה רישומיה לדורות

והותירה מצווה זו חותם לעולם עד עצם היום הזה'. הוא הסיבה אשר בגינה תקנו שבאחד באדר משמיעין על השקלים כיוון שהקריאה מעורר את הזמן ומתעורר אותה שמחה ישנה שהייתה בעת הבאת השקלים, ועל ידי שמחה זו נוכל לקיים כראוי את מצוות 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'.

וזהו מה שאמר רבן שמעון בן גמליאל (שבת קל). כל מצווה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה עדיין עושין בשמחה. היינו שאותה שמחה שהיה אז בעת קבלת המצוה עדיין מחלחלת בקרבנו עד עצם היום הזה ולכן עדיין עושין אותה בשמחה. זוהי כוחה של 'שמחה של מצווה', עכת"ד בהוספת אי אלו גרגירי שמחה.

וזהו שאמר שלמה המלך (משלי טו טו) 'וטוב לב משתה תמיד' היינו כיוון שעושה מצוותו בשמחה ובטוב לבב לכן נשארת שמחתה לתמיד. מסופר על יהודי שעבר דרך העיירה ראדין והיה זה ביום שישי בפניא דמעלי שבתא, וכיוון שפגע במקום נמלך בדעתו לנצל ההזדמנות ולהיכנס אל החפץ חיים זצוק"ל. כשנכנס לביתו מצא אחר חזרתו מן המקווה כשהוא רוקד בשמחה סביב שולחן השבת. לא נודע על מה הייתה שמחתו גדולה כ"כ או משום הכנה למצווה, או להיפך שע"י הכנה למצווה זכה לשמחה, או כפי גרסא במעשה (נתיבות הלכה ה' חנוכה) כי הייתה זו בעבור שקיים זה עתה מצוות 'בימו תתן שכרו' בכך ששילם לעגלון שהסיעו למקווה. כך או כך רואין אנו את שמחת החפץ חיים בעשיית המצוות. והיינו דכתיב (תהילים סח ד) 'צדיקים ישמחו יעלצו לפני אלוהים וישישו בשמחה'.

וכה עשו אבותינו בצאתם ממצרים שנא' (לעיל יב לד) משארותם צרורות בשמלותם על שכמם ופירשו חכמינו (מכילתא מסכתא דפסחא יג. ורש"י שם לעיל יב יד) שהיו אלא שירי מצווה של מצה ומרור אותם אכלו במצרים, ומקשה עלה רב נתן (שם) וכי לא הייתה להם בהמה וחמורים לשאת את המצה והמרור, הרי צאן ובקר עלו עמם ומה ת"ל על שכמם. אלא, שהיו בני" מחבבין את המצוות, ועל כך נשאום בעצמם. ע"כ. היינו שטובים המה החמורים לסבול את שכמותם ענייני חומר וגשם ככסף וזהב (כדאמרו שג' מאות חמורים נשאו את מפתחות אוצרותיו של קרח), אך לא כן את שירי המצוות של המצה והמרור, את זה נטלו בעצמם על שכמם. 'חיבוב המצוות' במלוא תפארתה.

מסופר. בעת שפתח מרן רבינו החת"ס לראשונה את ישיבתו הקדושה, היו כל הדרכים המובילים לפרעשבורג מלאים בצורבים צעירים שיצאו זה עתה לאלתר אחר חג הסוכות לבוא להיבחן על ידיעתם ע"י מרן החת"ס בכדי להיכנס לישיבה בפתחת זמן החורף. מחזה מפעים של הוי גולה למקום תורה.

באחת של אותם הימים ראה החת"ס מחלוננו קבוצה של בחורים שבאים לביתו להיבחן והנה רואה הוא אותם מתקרבים אל חצר הבית בו שכבו ענפי הסכך שהורדו זה עתה מסוכתו והנה כל הבחורים ייקרו וכיבדו את החפצא של מצוה ועקפו את הסכך, מלבד בחור אחד שזילזל בהם ועבר עליהם לקצר את דרכו. ומסופר אשר בעת המבחן עצמו גילה אותו

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

כעבור רבע שעה, קרא לי רבי חיים, ונתן לי 150 ש"ח ואמר לי: 'הנה חופה' • מדוע לא הלך רבי חיים שמואלביץ לברכת כהנים ההמונית בכותל המערבי? • השיעור שמסר רבי חיים קמיל מתוך השבון השמל

הרב ישראל ליוש

ביום ט"ו באדר יחול היא"צ של הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל ראש ישיבת 'אופקים'.

רבי חיים נולד בב' בניסן תרצ"ג בפולין. עלה לארץ ישראל בילדותו ולמד בתלמוד תורה 'בנה' ובישיבת 'תפארת צבי' בירושלים, ולאחר מכן בישיבת 'סלבודקה' בבני ברק.

לאחר נישואיו למד בישיבת 'מיר' בירושלים, ודבק מאוד בראשי הישיבה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל והגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל.

כמו"כ למד בחברותא עם הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל כשהגיע ללמוד בישיבה, והיה רבו המובהק.

בשנת תשל"ח נקרא לשמש כראש ישיבת 'אופקים' ולימים הפך לאחד מרבני הקהילה החרדית באופקים.

בתו היחידה נישאה להגאון רבי דב סלמון זצ"ל, ראש כולל 'עטרת שלמה' ורב בית הכנסת 'בית גבריאל' באופקים.

בסוף ימיו נחלשה מאוד ראייתו, וכמעט לא ראה כלל, אך המשיך לשקוד על התורה עד שארית כוחותיו כמז.

וכבר הקשה עליו הרמב"ן: במה יפה כוחו של נס פורים, משאר ניסים שנעשו לישראל במצרים ובמתן תורה? מדוע רק מאהבת נס זה קיבלו את התורה מרצון? ותי' הרמב"ן שנס זה נתייחד מפני שיצאו בו ממיתה לחיים.

אלא שדבריו צריכים ביאור: הרי גם בנס קריעת ים סוף ושאר ניסי מצרים נושעו ויצאו ממיתה לחיים? ושוב, מדוע קבלו את התורה מרצון דווקא מאהבת נס פורים?

ומיישב רבי חיים קמיל נפלא: חלוקים ניסי יציאת מצרים מנס פורים. ניסי יציאת מצרים, היו ניסים שפרצו את גבולות הטבע, הם אמנם רוממו את ישראל לדרגתם הגבוהה כעם, אך הם היו אירועים חד פעמיים, וכלשון הרמב"ם (סוף מאמר תחית המתים) 'הנס לא יתמיד'. לעומתם, נס פורים, כידוע, היה בתוך מציאות הטבע, הקב"ה הנהיג את הטבע בצורה שהושיעה את עם ישראל מצרתם. נס זה, בהיותו במסגרת הטבע, הוא נס מתמיד. הנהגה תמידית זו שמפעילה את הטבע לטובת עם ישראל, בכל תקופותיו ובכל קורותיו, יש בו כדי להביא את ישראל לאהבת הנס, עד כדי קבלת התורה שוב מרצון.

אם כך, הפסוק "כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו..." מתאים מאוד לתקנת קריאת המגילה, שכן עניינה של המגילה, לחזק ולהדגיש את ברית האהבה והקשר עם הקב"ה, המנהיג את הטבע לטובת ישראל, והוא מתבטא בפסוק: "אשר לו אלוקים קרובים אליו..."

"הנביאים עם ב"ד תקנום וצוו לקרות המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשוועתנו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה: 'כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו פה' אלקינו בכל קראנו אליו" (דברים)...

[רמב"ם, הקדמה לספר מדע]

שואל הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל: מדוע כאשר מבאר הרמב"ם את שורש מצוות קריאת המגילה, הוא נוקט פסוק העוסק בכח התפילה של עם ישראל? נכון יותר היה לו היה נוקט פסוק העוסק בישועת ישראל מפני אויביו, כגון: "אֲשֶׁרֶיךָ יִשְׁרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשֵׁעַ פֶּה' מִגֵּן עֲזָרְךָ... וְיִפְחָשׁוּ אֲיֹבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל פְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ" (דברים לג כט)!

לביאור הענין, מקדים רבי חיים קמיל את דברי הגמרא המפורסמים, שבהר סיני כפה עליהם הקב"ה הר כגיגית, ובפורים הדר קבלוה מרצון, ורש"י מבאר שם: הקבלה מרצון היתה, מאהבת הנס.

רבותיו בישיבת 'מיר' החשיבו את רבי חיים קמיל כפאר גידוליה. ראש הישיבה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל התבטא פעם: "כל ישיבת 'מיר' כדאית בשביל רבי חיים קמיל בלבד..."

עוד היה רגיל לומר, שהוא מהדר לרקוד עמו בשמחת תורה, כי הוא רוצה לרקוד עם ספר תורה חי...

כשנשאל הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מדוע אינו הולך להשתתף בברכת כהנים ההמונית בכותל המערבי, אמר: "בישיבה יש כהן תלמיד חכם ועמל בתורה כרבי חיים קמיל, בכותל המערבי איני בטוח שיש כמותו..."

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, רגיל היה לומר שרבי חיים קמיל עיצב את דמותו, והיה עבורו מודל לחיקוי.

"אצל רבי חיים למדתי לדעת", אמר רבי נתן צבי, "שאין הבדל בין יום ולילה, אין ימים כאלו וימים אחרים, ימי שישי ושבתי, ימי בין הזמנים וימי חול המועד, כל החיים הם יחידה אחת של תורה! ראו אצלו שהתורה היא אויר לנשימה, פשוטו כמשמעו".

רבי נתן צבי סיפר, שפעם ישב ולמד עם רבי חיים, ולפתע הגיעה רעייתו מבית החולים, אחר לידת בתם היחידה, שנולדה אחר שנות המתנה ארוכות. רבי חיים בירכה בלבביות, הזדרז לעזור לה, נטל את התינוקת והניח את החבילות במקומן, ומיהר לשוב לתלמודו, בלי לדבר מילה נוספת.

אף בימי מלחמת ששת הימים, כאשר כל בני הישיבה היו במתח, והדי הפצצות נשמעו היטב במרחבי הישיבה, עקב שכנותה לקו הגבול, לא הפסיק רבי חיים ללמוד תורה בהתמדה, וכשהכל התעניינו בחרדה בנעשה ונשמע בקו האש, הוא אמר: "הידיעה שלי בלאו הכי לא תעלה ולא תוריד..."

בשנים הראשונות, אחר שעבר להתגורר ב'אופקים' ושירת בקודש כ'ראש הישיבה', היה עדיין בא לחגים לירושלים. פעם במוצאי אחד החגים, עלה לביתו אחד הרמז"ם מישיבת אופקים, מיד כאשר שב לביתו מירושלים, והוא תיאר את שראה: "הדלת היתה פתוחה לרווחה, המזוודות מפוזרות בחדר, ורבי חיים כבר ישב ליד השולחן והגה בתורה, שליו ורגוע, כאילו לא זה עתה מירושלים והוא כבר כך כמה שעות..."

בהזדמנות אחרת, נכנסו לביתו במוצאי שבת, רבי חיים ישב ולמד וסביבו שלולית מים גדולה, "מה זה?", שאל תלמידו. "נשבר איזה ברז", ענה בפשטות והמשיך לשקוע בלימודו, כאילו לא ארע דבר...

בכלל, היה ממעט לצאת מאופקים, והיה רגיל לומר, שהדרך הקצרה ביותר לחזור מירושלים היא בכלל לא לצאת אליה...

"וְזֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם... (שמות כ"ט, א')
"הָדָא הוּא דְּכִתְיָב (הוֹשֵׁעַ יד ג'): 'קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים... לְפִי שִׁישְׁרָאֵל'"

אף אם נרצה, יקשה עלינו להשיג את דרגת ה"אלוקים קרובים אליו" של הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל. לא היה פרט מפרטי חייו, שלא ראו בו את ה"אלוקים קרובים אליו". ננסה בדלותנו, לספר מעט על קורות חייו המתומצתים במשפט קצר: "חיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמיים".

"קשה מאוד", היה אומר רבי חיים קמיל, "להחמיר ולדקדק בכל מצוות ואיסורי התורה, ולהשיגם בשלמות. אלו מושגים השייכים לאנשים גבוהים מאוד". ועל כן, הוא החליט שבשני עניינים הוא יחמיר עד הסוף, וישתדל לקיימם עד הקצה האחרון. האחד: ביטול תורה - להחמיר שלא לבטל תורה... והשני, לשון הרע - להחמיר שלא לדבר אף אבק לשון הרע...

המתבונן ישתומם! הרי אין ספק שרבי חיים קמיל הקפיד על קוצו של יוד בכל התורה כולה, ובכל זאת בשני עניינים הוא החמיר יותר עד הקצה האחרון, את זה היה בכוחו להשיג... ביטול תורה ושמירת הלשון...

נחשוב! באיזה עוד ענין בסדר יומו, הוא יכול היה להחמיר פחות, אחרי שהחמיר שלא לבטל תורה!?

התמדתו בתורה, היתה סמל ודוגמא, אות ומופת למושג 'מתמיד'! משחר ילדותו היה קם לפנות בוקר והוגה בתורה, בימות הקיץ ובימות החורף, מעולם לא נרתע מהקור או מהחום. אחד הרבנים סיפר, שכאשר בא להתקבל לישיבת סלבודקא, שאל אותו ראש הישיבה הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, אם הוא יתמיד כמו הבחור 'חיים קמיל'?

אהבתו לתורה גברה על כל מפריע אפשרי, אף אם היו אלו כאבים עזים שהיו תוקפים את גופו מעת לעת, ואיש לא הרגיש בהם. רק כאשר כלו כל הקיצים, ביקש כדור הרגעה לכאביו, או אז הבינו שהוא מיוסר עד מאוד, וגם אז נטל כדור והמשיך ללמוד, כאילו לא ארע דבר.

לאחר פטירת רבי חיים קמיל, הוקם סניף כולל 'טהרות' באופקים. באחת מאספות האברכים, סיפר נשיא הכולל, הגאון הגדול רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, שסיפר לו יהודי יקר מירושלים, הראשון שהקים כולל ערב גדול בירושלים לפני עשרות שנים, ולשם כך קיבץ קבוצה נבחרת של טובי האברכים שהיו אז בירושלים, ושילם להם מילגה נאה עבור הלימוד כולל ערב שהקים.

בכולל זה התנהל פנקס מיוחד, בו נכתב מידי חודש מצב ה'שמירת סדרים' של כל אברכי הכולל. "עתה אחרי עשרות שנים", סיפר אותו ראש כולל, "פתחתי את הפנקסים ונוכחתי לראות ששני אברכים מילאו את הסדרים במלואם ממש, ללא שום טענת אונס, לא של שמחה ולא חלילה של עצב, ושני אברכים אלו עלו ונתעלו ונהיו מגדולי הדור ממש, אחד מהם הלוא הוא רבי חיים קמיל..."

רבות וקרע שערי שמיים, ובכל זאת מצבו לא השתפר. כשהרגיש בכך ראש הישיבה, אמר על עצמו, שסיבת הדבר היא משום שאמנם התפלל על צרות חבריו, אך לא במידת הצורך, והיה חסר לו ב'נושא בעול עם חברו', לפיכך תפילת הרבים אינה מועילה לו.

מה נפלאה היתה תפילתו של רבי חיים קמיל, מעיד תלמידו הר"ה ג רבי יוסף חיים הברמן שליט"א: "כמעט תמיד היה ניגש לפני העמוד לפסוקי דזמרה, וכמונה מעות היה מתפלל בקול רם, בניגון מושך הלב והנפש לדבקות בה'..."

"לעיתים קרובות היה ממשיך ומתפלל את התפילה עד חזרת הש"ץ [בגלל היותו כהן], והיתה זו הזדמנות להרגיש בחוש את מדרגתו בתפילה, כשהיה מדגיש מפעם לפעם פסוקים אלו ואחרים, ובפרט ב'אהבת עולם' קודם 'שמע ישראל'... זכינו ללמוד פרק בעבודת התפילה.

"לאחר כמה שנים כשהפסיק להתפלל תפילת שחרית בישיבה, הפצתתי בו כמה פעמים שחסרה לנו תפילתו, הוא שתק כדרכו, כשהוא טופח על שכמי בחיוך..."

גדלותו העצומה, לא היתה רק בתורה ובתפילה, כמסופר. הוא אף היה ענק שבענקים בחשיבה על הזולת, בראיית צרכיו ובהשקעה מרובה בעזרה לכל נזקק ונצרך.

פעם מסר שיעור, ובניגוד להרגלו מסר אותו מתוך הכתב. הדבר היה לפלא, הרי ראייתו חלשה מאוד, ובקושי מצליח לקרוא, ובפרט שמעולם לא היה נוהג להסתכל בדפים בשעת מסירת השיעור, מה

קרה שהפעם הסתכל בדפים בעת מסירת השיעור? בדרך חזור הביתה, שאל אותו תלמידו לפשר הענין. רבי חיים הראה לו שהדף שהביט בו בשיעור היה בכלל חשבון חשבול, והסביר: "הרב שדיבר לפני למד איתי יחד בישיבה, והוא היה נחשב

ליותר מבריק ומוכשר ממני, והוא מסר את שיעורו מתוך הכתב, אילו הייתי מוסר את השיעור בעל פה כדרכי, הוא היה נעלב מאוד, לכן לקחתי דף שהיה ברשותי ועשיתי עצמי כאילו אני גם מקריא מתוך הכתב."

וכדי להימנע מאיסור לשון הרע, הוסיף ואמר לתלמידו: "לא תוכל לדעת במי מדובר, כי דברו לפני ארבעה אנשים מתוך הכתב..."

אברך מהקהילה באופקים מספר: "פרנסתי הייתה דחוקה, והוצע לי לעסוק בשעות הערב בסידור חופות, כהשלמת הכנסה. שאלתי את מורי ורבי חיים קמיל האם להיענות להצעה. הוא שמע את שאלתי ולא השיב.

"כעבור רבע שעה, קרא לי רבי חיים, ונתן לי 150 ש"ח ואמר לי: 'הנה חופה'. לאחר מספר דקות שוב הוציא מכיסו עוד 150 ש"ח

אומרים: רבון העולם, הנשיאים חוטאים ומביאים קרבן ומתכפר להם, משיח חוטא ומביא קרבן ומתכפר לו, אנו אין לנו קרבן. אמר להם (ויקרא ד, יג): 'ואם כל עדת ישראל ישגו וגו'. אמרו לו עניינים אנו ואין לנו להביא קרבנות. אמר להם, דברים אני מבקש, שנאמר: 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ואני מוחל על כל עונותיכם. ואין דברים אלא דברי תורה, שנאמר (דברים א, א): 'אלה הדברים אשר דבר משה'. אמרו לו, אין אנו יודעין, אמר להם בכי והתפללו לפני ואני מקבל, אבותיכם פשעו ופשעו עליהם לא בתפלה פדיתי אותם, שנאמר (שמות ב, כג): 'ואנחנו בני ישראל מן העבדה ויזעקו'. בימי יהושע לא בתפלה עשיתי להם נסים, שנאמר (יהושע ז, ו): 'ויקרא יהושע שמלתיו... בימי השופטים בבכי שמתעתי צעקתם, שנאמר (שופטים ו, ז): 'ויהי פי זעקו בני ישראל אל ה'. בימי שמואל לא בתפלה שמתעתי להם, שנאמר (שמואל א ז, ט): 'ויזעק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה'..." [מדרש רבה]

תשובתו של הקב"ה לעם ישראל, טעונה ביאור, מעורר הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל. הוא מביא להם דוגמאות שנענה לתפילתם של הדורות הקודמים, ואחת מהן - תפילתו של שמואל. הרי מעלתו של שמואל היתה גדולה עד מאוד, כי אמנם משה עלה עליו בנבואה, כפי שכתוב "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (דברים לד י), אך בכוח התפילה מעלתו היתה גדולה יותר, כמבואר במדרש רבה (שמות טז ד) "משה ה'ה נכנס ופא אצל הקדוש ברוך הוא לשמע הדבור, ואצל שמואל ה'ה הקדוש ברוך הוא פא, שנאמר (שמואל א ג י): 'ויבא ה' ויתיצב', אם כן, מה הראיה מכך שנתקבלה תפילתו של שמואל, הרי עם ישראל אינם יכולים להגיע לדרגתו בתפילתם?

אלא, יסוד גדול בכח התפילה למד מכאן רבי חיים קמיל: התפילה אינה נמדדת לפי מעלת המתפלל, אלא כפי כח ההכנעה שמכניע עצמו בתפילתו. מתוך שמבין שאין לו על מי להישען אלא על אביו שבשמים, ומשום כך הוא נכנע יותר לקונו, גדלה מעלת תפילתו לפני הקב"ה, ואין מגבלה העומדת בפני תפילה הבאה מתוך הכנעת הלב.

וכך מבואר במדרש רבה (שמות כא ד): 'תדע לך שהרי משה רבן של כל הנביאים, פתוב בו מה שפתוב בעני, במשה פתיב (תהלים צ, א): 'תפלה למשה איש האלקים', ובעני פתיב (תהלים קב, א): 'תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו'. זו תפלה זו תפלה, להודיעך שהכל שוין בתפלה לפני המקום".

ויתירה מזאת, חז"ל הרבו להשביח את מעלת תפילת העני, משום שהיא באה מתוך שברון לב, והרי 'קרוב ה' לנשברי לב'. מלבד הכנעת הלב, למד רבי חיים קמיל יסוד נוסף מתשובת הקב"ה לישראל, והוא: שמשקל התפילה נמדד כפי החשיבות שמייחס המתפלל לתפילתו. הקב"ה אומר לכלל ישראל: "בכו והתפללו לפני כשם שהתפלל שמואל הנביא", היינו ייחסו משקל וחשיבות לתפילה כפי שהדורות הקודמים התייחסו לתפילה, ובכך תיענו.

רבי חיים הטעים את דבריו בסיפור נורא, על אחד מגדולי ראשי הישיבות זצ"ל שנחלה מאוד לפני פטירתו, והציבור התפלל עליו

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 22

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 23/24

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 131

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 28

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

את סיפור הזה סיפר הגר"ד יפה לגרש"י בורנשטיין, כשהוא מבקש לספר על כך, שגם יהודים פשוטים לכאורה, שעובדים בעמל כפיים כדי לפרנס את משפחתם, יכולים להגיע לדרגה כזאת שבשבת הם באמת מנותקים מכל העולם, ועסוקים אך ורק בשבת קודש וענייניה.

שמע הגרש"י את המעשה, והחזיר לרבי דב יפה בסיפור משלו... שנים אחדות קודם לכן היה הגרש"י בארה"ב לצורך שליחות של מצוה, והימים היו ימי הקיץ, כך שכולם נסעו להרים, וגם הוא הוזמן לשהות באחד הקעמפים בשבת קודש, ולשאת שם דברים בפני המתפללים בבית הכנסת.

היה שם יהודי אחד, עשיר מאוד, ששהה בקעמפ יחד עם משפחתו. לפני כניסת השבת הגיעה אליו שמועה על אסון נורא שקרה עם מישהו מבני משפחתו, והבשורה המרה השפיעה על הקעמפ כולו והעכירה מאוד את האווירה. כולם התהלכו שפופי ראש, וחשבו שעומדת להיות להם שבת שחורה משחור.

והנה, רק פרשה שבת המלכה את כנפיה, בעוד הקהל מזמר את פיוט 'לכה דודי', פתאום נכנס אותו יהודי עשיר לבית הכנסת, ומתחיל לשיר ולרקוד, כשהוא סוחף אחריו את כל הקהל, מקים אנשים מהמקומות, ופשוט מאלץ אותם לרקוד יחד איתו לכבוד שבת המלכה.

התדהמה היתה גדולה, אבל לאנשים לא היתה ברירה, 'חתן השמחה' בלשון סגי נהור, הוא זה שבעצמו מנער אותם מאווירת הקדרות שירדה על הקעמפ כולו בגללו. הם שרו ושמחו יחד איתו, וכך נשתכח הכל והיתה שבת מרוממת מאוד.

אמר הגרש"י בורנשטיין לגר"ד יפה: "אכן כי כן, יהודים בני זמנינו מסוגלים לא רק לשכוח את עבודתם בשבת, אלא גם את תוגתם, ולהשתמש בשמחה של מצוה כדי לשכוח את כל העולם הזה, ולשקוע בקיום המצוה בשמחה אמיתית, שמחה שלמה..."

שמחה של מצוה, אם כן, היא אכן הפיתרון. בשמחה של מצוה אנחנו לא צריכים לשמור את הפה סגור. ההיפך הוא הנכון: לשיר, לשמוח ולרקוד, לשכוח מהכל ולקיים את המצוה מתוך שמחה שלמה, והקב"ה נאמן לשלם לנו שכרנו משלם, על כך שאנו ששים ושמחים בעבודתו.

ומה זה נקרא שהקב"ה 'משלם במזומן'? אני אספר סיפור שאירע בבני ברק ממש בימים האחרונים: היה זה במוצאי שבת פרשת משפטים, באחד מבתי הכנסת בעיר התורה והחסידות, התקיים כינוס של יהודים נכבדים ובעלי יכולת, שהתבקשו לתרום כסף לצורך פיתוח ושכלול בית המדרש, הרחבה ושיפוץ רציניים בעלות של כמה מאות אלפי שקלים.

לא היו משתתפים רבים, בגלל הגבלות הקורונה, אבל המעט שכן היו הגיעו כבויים, לא התלהבו מהרעיון ולא הבטיחו סכומים גדולים. לפתע קם אחד מהמארגנים, והתחיל לדבר מהלב.

ברור לכל שעיקר העיקרים של ימי הפורים זה השמחה, לשמוח בעצמנו ולשמח אחרים על ידי מתנות לאביונים, משלוח מנות וכדו'. בעניין זה של שמחה של מצווה והכח הגדול שיש לה, שמעתי סיפור מופלא משני גאוני וצדיקי הדור, ראש ישיבת 'קרית מלך', הגאון הגדול רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, והמשגיח הנודע של 'כנסת חזקיהו' הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל.

שני הצדיקים הללו, פגשו זה את זה בנסיעה שנסעו יחד מטעם 'קופת העיר' לצינונו של הגר"א בוילנא, כדי להתפלל על התורמים. בדרך שוחחו רבות בדברי תורה, עד שנקשרה נפשם איש בנפש רעהו, והפכו לידידים בלב ונפש, ומיני אז כשנודמן לרבי דב יפה לשבות בבני ברק, היה שובת בביתו של הגרש"י בורנשטיין.

פעם אחת ישבו שני הצדיקים יחדיו לסעודת שבת, ובמהלכה סיפר רבי דב יפה מעשה שאירע באותה העת בכפר חסידים: היה שם יהודי חרדי שעובד לפרנסו כשרברב, והוזמן לביתו של יהודי אחר ביישוב כדי לתקן איזו תקלה. עשה את מלאכתו, גבה את שכרו ושב לביתו.

עברו כמה ימים, והנה באה שבת המלכה. היהודי שבביתו היתה התקלה התהלך ברחובה של עיר, והנה ראה את אותו שרברב צועד מולו. נזכר שאותו ברז שהוחלף, מטפטף מעט מים, ואם לא תטופל הבעיה עלולה להצטבר חלודה, ויגרם נזק משמעותי.

"סלח לי ידידי", פנה לאינסטלטור שהיה לבוש בבגדי שבת, "נישט שבת גרעדט, זה לא עניין לשיחה שבתית, אבל אני רואה אותך אז אני כבר אומר לך שתדע שהברז מטפטף קצת, וכדאי שתבוא באחד הימים הקרובים לטפל בוזה, לפני שתצטבר שם חלודה..."

ה'שרברב' הסתכל עליו כלא מבין: "אתה מדבר אלי? אני לא אינסטלטור!"

"מה זאת אומרת לא אינסטלטור? אתה היית אצלי בבית והחלפת ברז. לא? אני מבלבל ביןך למישהו אחר?"

"אני לא אינסטלטור!", פסק האיש את פסוקו, בירך את היהודי שכנגדו בברכת 'שבת שלום'... והמשיך הלאה לדרכו.

היהודי נותר מבלבל וגם נבוך. לא נעים להתנפל ככה על אדם זר ברחוב, ולבקש ממנו שיבוא לתקן את מה שהאינסטלטור שלך עשה בצורה לא מושלמת...

אבל במוצאי שבת נשמעו נקישות על דלת ביתו, והנה עומד שם האינסטלטור, ומבקש להיכנס פנימה כדי לתקן את הברז המטפטף...

שאל היהודי את השרברב: "אני לא מבין, זה היית אתה שפגשתי בשבת, או שזה היה מישהו אחר?" השיב לו השרברב: "אני הוא האיש שפגשתי היום, אבל אכן טעית ופנית לאדם אחר בגלל בעיות האינסטלציה... כי בשבת אני לא אינסטלטור! בשבת 'מלאכתך עשויה', אני לא צריך לתקן כלום, ולא לסדר שום דבר. בשבת אני צריך לשמור שבת. כל השאר לא מעניין ולא קיים בשבת. במוצאי שבת באתי לתקן את התקלה כדי שלא אכשל בעוון גזל חלילה..."

"מה זה לבנות בית כנסת?", הוא אמר, "זה לבנות בית לשכינה הקדושה. בית לתורה, לתפילה, בית לכבוד הקדוש ברוך הוא. בית מקדש מעט.

"אנחנו כולנו יהודים מאמינים בני מאמינים, כולנו יודעים שהקב"ה משלם לעושי רצונו מידה כנגד מידה. רבותי, אני לא צדיק ואין לי כח לברך אנשים בברכה ששווה יותר מכל ברכת הדיוט אחרת, אבל אני בטוח במאת האחוזים, שמי שיתרום עכשיו כסף לשכלול וההדרת בית ה', יזכה בעז"ה לראות ישועות גם בבית שלו, אם זה בבניין הבית, אם זה במשפחה שממלאת את הבית, אין לי ספק שתהיה לו ישועה בביתו!"

הדברים נאמרו באמת מתוך הלב, וכמו שאמרו חז"ל הם גם נכנסו אל הלב. קם אחד המשתתפים, יהודי בעל יכולת, והודיע שהוא מקבל על עצמו לשלם לא פחות מ-150 אלף שקלים, לטובת המגבית הזאת.

כמובן שהנתינה שלו עשתה רושם גדול על שאר הנוכחים, ובעקבותיו התחייבו גם המשתתפים האחרים על סכומים נאים, שאומנם לא הגיעו לשש ספרות, אבל היו נתינות יפות מאוד. לא עברו ימים אחדים, והאיש הזה מודיע לכל משתתפי הכינוס,

שאכן התקיימה בו הברכה שהובטחה לו. במשך כמה שנים הוא מחפש מגרש לבנות לעצמו בית, ובגלל שיש לו נסיבות שונות וצרכים שונים, הוא רוצה מגרש גדול ורחב ידיים שיוכל לבנות ליד הבית גם משרד וחניה ועוד כמה דברים הנצרכים לו, וכמה שהוא חיפש הוא לא מצא, רק מגרש אחד בשווי של תשעה מיליון שקלים, כשהוא היה צריך להשקיע עוד וכך להחזיר חלק מההשקעה.

זה היה סכום מדי גדול עבורו, ולכן הקנייה לא יצאה לפועל, וכעת אחרי שתרם 150 אלף שקלים, התברר לפתע שהבעלים של הקרקע מוכנים לחתוך את המחיר בשליש ולמכור אותה בשישה מיליון שקלים בלבד, בגלל משבר הקורונה שהצריך אותם להשיג כסף נזיל בתוך זמן קצר.

היהודי היה מאושר מאין כמוהו, הוא שילם 150 אלף שקלים, והקב"ה החזיר לו בכך שסוף סוף הוא מצא מגרש שממש ענה על כל הצרכים שלו, במיקום המתאים לו ועם כל הנתונים הנדרשים.

זה נקרא 'לשלם במזומן': בתוך ימים אחדים מהרגע שהוא תרם את אותה תרומה גדולה, הוא כבר זכה לראות ישועה שלפני רגע נראתה בלתי אפשרית.

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי אברהם יעקב איצקוביץ שליט"א

איך הוא יורד בתבונה גדולה לדון ולדוש בבעיות הקטנות שאיש אינו שם על לב, והוא ברוחב בינתו נותן עצה ותושיה לכל דבר, קטן כגדול, ממש פלאי פלאים.

ובזאת אסיים עם עובדה נאה על חכמתו הבהירה, לכבד את הבריות ולהתייחס בכבוד לכל יציר נוצר: הגיע אליו אברך לשאול שאלה מסוימת שהצנעה יפה לה, אולם הוא לא שם לב והביא איתו גם את ילדו הקטן כבן עשר שנים. רבנים אחרים שנקלעים למצב כזה, כמובן אומרים לילד להישאר בחוץ ולהמתין עד לצאת האב מן החדר, אולם גיסי זצ"ל, שהיה רגיש ביותר לכבודו של כל בריה, ואפילו לנפשו של ילד קטן כזה, לא העלה על דעתו לרגע להותירו בחוץ סתם כך ולגרום לו אי-נעימות.

מה עשה בתבונתו הנרחבת? הוא פתח בשיחה עם הילד, ושאל אותו בחיבה מה הוא לומד כעת בתלמוד-תורה? הילד השיב שלומדים עכשיו מסכת בבא מציעא, וגיסי הוציא כרך גמרא מסכת בבא מציעא מתוך הארון והושיט לילד, באמרו: "תראה מה הגמרא אומרת כאן, ותסביר לי בבקשה איך המלמד לימד אתכם את הנושא הזה..." ובתוך כך שהילד מעיין בגמרא, הכניס את האברך פנימה ופסק לו פסקו בזריזות כדרכו בקודש, ואז שוב יצא אל הילד שעוד היה שקוע בגמרא ושמע את דבריו...

"יודע ד' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה", וזכר צדיק לברכה.

(מתוך המבשר תורני - תרומה תשפ"א)

מיוחדת, ענווה כזאת שלא רואים בכל מקום, ענווה ושפלות ברך שהיתה לו, עם הסבלנות לכל אדם.

אין זה פלא שזכה לקבל חזרה כאלו אותות חיבה והערכה מאנשי עדתו ומתלמידיו הרבים, שהיו מחזירים לו טובה על טובתו ואהבה על אהבתו במידה גדושה, ובוודאי כי מאור פניו והנהגתו הרוממה תיזכר לכולם לנצח.

זכורני מלפני כמה שנים, שנסעתי ללונדון הבירה להשתתף בשמחת נישואי בנו עם בת הגה"צ רבי אפרים פאדווה שליט"א, גאב"ד ומרא דאתרא לונדון. היתה זו שמחה גדולה, בה השתדכו ביניהם שני הרבנים החשובים והנכבדים של העיר, ומשך כל ימי השבוע של השמחה - העיר לונדון צהלה ושמחה. ראיתי אז מקרוב את ההערכה וההערצה שרחשו אליו כל תושבי העיר, ושמחו בשמחתו בלב אוהב ואוהד באמת, ואף חילקו את ה'שבת אופרוף' בין התפילות לשני מקומות, בליל שבת התפללו בבית מדרש אחד וביום השבת התפללו בבית מדרש אחר, כי כולם רצו ליטול חלק ונחלה בשמחת בית צדיקים זו, בפרט אצל הרב הנערץ בקרב כולם בלי יוצא מן הכלל. לא בכדי זכה גיסי זצ"ל להלוך לפי רוחו של כל אחד בנעימת דרך ובפנים מאירות, כי מי שיקרא את ספרו הבהיר 'ראה חיים' על ענייני הנהגת הבית בשלום ובשלווה, יראה מבין השורות את חכמתו העמוקה להבין דבר מתוך דבר, ובפרט בחלק החמישי של השו"ע, בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. כל המעיין בספר נפלא זה, רואה

או ארבע חתונות, ועל אף הקושי והטרחה שבדבר, הוא מעולם לא נרתע מזה. כמה פעמים ניסיתי להניאו ש'הראש ישיבה לא הרגיש היום כ"כ טוב, ובכלל שזה גוזל מזמנו הכ"כ יקר', אך הוא לא הסכים מלוותר לנסוע לחתונה, ותמיד אמר לי: 'איך אפשר לסרב ליהודי שהזמין אותי, ובפרט שהוא ומשפחתו מתכבדים בבואי לשמחתם? האם אוכל למנוע זאת ממנו?'. רק בשנים האחרונות, שכבר היה ממש חלש וחולה, אז פסק ממנהגו לנסוע לחתונות..."

הטוב של הרב שלי, ואני מעריך אותו בגין הבנתו המעולה ברש"י... "מכאן אנו מסיקים", מטעים לנו הרב גרינבלט, "על חכמתו וצדקותו כאחת של ר' משה, איך שברוחב דעתו הבין את מה שאותו עשיר מעונין לעולל לרב הקהילה, וכן על צדקותו של ר' משה, שפעל וטרח ואף התבזה עבור אותו רב, בכדי שח"ו לא יפוט ממשרתו הרבנית! "הנה לדוגמא, לא הייתה חתונה שר' משה הוזמן אליה, ולא נסע לשמח את החתן והכלה. לפעמים היה נוסע בערב אחד לשלוש

המשך מעמוד 11 | כ"ק ה'באר יעקב' מנדבורנא זי"ע

"ומני אז שוב לא שמעתי ממנו לעולם", סיים ר' ליפא ריינהולד את סיפורו באוזני שני שומעיו המרותקים. "כעת מבינים מפני מה אני חב לרבכם, הרבי זי"ע מנדבורנא, הכרת-הטוב עצומה כל כך!?"...
מקור: שמעתי מהרה"ח ר' יהודה לייב עקשטיין שליט"א, אחד משני החסידים ששמעו את הסיפור מפי בעל המעשה הרה"ח ר' ליפא ריינהולד בעצמו. תודות למכון 'דבר חיים' נדבורנא שהפנו אותי לסיפור מופלא זה ותשוח"ח להם.
 (המבשר תורני - תרומה תשפ"א)

זה היה הסדק הראשון במנהרה החשוכה. תוך כמה ימים התבהרה התמונה כולה. מר בילסון נתפס על ידי השלטונות הסיניים, כשהוא עובר על חוקי המסחר הנוקשים בסין, תביעה ממשלתית קשה ביותר נפתחה נגדו (תביעה אמיתית יש לציין...), כשהמשמעות המיידית היא מעצר בסין, עד לאחר המשפט והעונש שיושט עליו. מיותר לומר שבילסון נאלץ למשוך את תביעתו נגד ר' ליפא. מתוך ה'בירא עמיקתא' אליו נפל, לא היה לו את ה'לוקוסוס' להמשיך בתביעה כנגד מתחרהו היהודי. "בור כרה ויחפרהו ויפול בשחת יפעל"...

המשך מעמוד 19 | הרב בנימין בירנצווייג

להיות במקום סכנה. צורב אחד נכנס להרה"ק רבי שלום מבעלז זצ"ל, וביקש ממנו עצה איך להתחזק באמונה בהשם יתברך. השיב לו הרבי תשובה רבת משמעות: "אינך צריך חיזוק, לך להתפלל!". בתפילה לה', כשעומד ומבקש כל צרכיו ומאמין שרק הוא יכול לספקם לו - זו ההתחזקות הכי גדולה באמונה, ככה 'חיים אמונה'.

נפל רסיס, ואילו היה נשאר בבית היה הרסיס פוגע בו. אמרו לו שזה סימן שבאמת היו צריכים לרדת למקלט, ובכך ניצל הרב מפציעה או מוות רח"ל. ענה הגרי"ז: "בדיוק להיפך, כל מה שהרסיס נכנס לביתי ולחדרי - זה היה בגלל שירדו למקלט, ואילו היו נשארים בבית - לא היה נופל הרסיס לתוך הבית".
 זה היה הגרי"ז זצ"ל מבריסק, הוא חי את האמונה, היה פשוט לו שאם היה נשאר לא היה קורה כלום! וזה כמובן רק לפי דרגתו הכבירה, אבל כל אדם ראוי וצריך לעשות את ההשתדלות, שלא

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

המשך מעמוד 24 | הרב ישראל ליוש

רבי חיים השיב שלא לעשות כן, והסביר שצורת הישיבה' כוללת ארוחת צהריים, ובלעדיה תיראה הישיבה כ'בית ספר'... ראש הישיבה מספר שזמן קצר לאחר מכן, הגיעו לישיבה מספר תרומות לא צפויות בעילום שם, שנראה היה שידו של רבי חיים קמיל בענין...

ואמר: 'הנה עוד חופה'. "אחרי הסדר קרא לי שוב רבי חיים ונתן בידי סכום נכבד, תוך שהוא מברך אותי ומוסיף עלי חובה ואהבה..."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

ראש ישיבה בא לרבי חיים קמיל, וסיפר לו על הקשיים הכספיים בישיבתו, ובא להתייעץ האם לבטל את ארוחת הצהריים לבחורים המקומיים, ובכך קופת הישיבה תחסוך כסף רב.

השמחה בפורים מזרזת הגאולה

הרמ"א מביא המנהג (או"ח תרצ"ו ס"ח, עיי"ש בעניין לא תלבש) להתחפש בפורים משום שמחה, ע"כ. ויש להוסיף רמז בדבריו שאין הכוונה כי אם לאותה תחפושת גשמי, אלא בעיקר לתחפושת רוחני שנתחפ"ש בשמח"ה, כלומר אף שאנו עדיין שרויין בגלות, והמן הוא היצ"ר עדיין מרקד בינינו וקשה להיות בשמחה, עכ"ז 'כח הפועל בנפעל' שע"י שנתחפש ונתאמץ להיות בששון ושמחה, נפעל שנהיה שמחים באמת, ויהא זה סופו של המן הרשע ועמלק, ונזכה לקץ הגאולה 'אז ימלא שחוק פינו'.

ונסיים בדברי הזוה"ק בפרשתן, דברים נוראים, שהאדם השרוי בעצבות מושך על עצמו דינים ה", ואם הוא בשמחה בנהירו דאנפין הוא מושך עליו חסדים ורחמים, ע"כ. לכן כשנהיה בשמחה - שתהא 'שושנת יעקב צהלה ושמחה'... נזכה לרחמים וחסדים גדולים ומרובים רפואות וישועות ויתקיים בנו מאה"כ ליהודים הייתה אורה ושמחה. כן תהיה לנו במהרה בימינו, אמן.

(קטעים מתוך שיחת גאב"ד חרדים)

בחור שדרך על הסכך ידיעות מקיפות ונרחבות אף יותר משאר חבריו, אך עכ"ז החתם סופר נמנע מלקבל את הבחור לשיבה ונימוקו עמו שבחור המזלזל במצוות אינו ראוי ללמוד בישיבה זו. בחור ללא חביבת המצוות - לא חביב בישיבתו הקדושה. גדולים מעשי רבותינו האמורים, אשר ניקח מהם מוסר השכל לעבודת ה'. ומינה נסיק כי ההידור הטוב ביותר בקיום המצוות הוא לא סוג התחפושת והמשלוח מנות, גם לא ה'רחיים של יד' במצות מצווה, אף לא הקושיק'ל של הלולב או הפיטם של האתרוג, וודאי לא הקרעפ'לך והבלינצע'ס של חג השבועות - אף כי ודאי חשובים המה, וכך אנו נוהגים ויסודתם בהררי קודש, אך עכ"ז הלוא המה הטפל של אותן מצוות היום. העיקר החשוב ביותר זה אופן עשייתן שתהא בשמחה - עבדו את ה' בשמחה, השמחה חשובה ביותר מכל שאר החומרות וההידורים גם יחד וכל אלו אינם מגיעים לקצו של י' ממעלת עשיית המצוה בשמחה רבה. ככה מקיימים 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' וכדאמר רבא (שבת פח.). הדר קבלוה בימי אחשוורוש, והיינו מתוך שמחה ולא באונס (וראה בשפ"א פורים תרמ"ז).

המשך מעמוד 9 | הג"ר צבי פוקס

ולציין שאתה הוא ר' ישראל מברסקו, אני כבר אזכור אותך, ואשלח לך סכום כסף נכבד בלי שתצטרך להטריח את עצמך...
 "אומר רבי מיי"ל בידרמן שליט"א: זה הפשט בפסוק 'זכר עשה לנפלאותיו, חנון ורחום ה'". למה הקב"ה עשה שזכור את נפלאותיו ונזכיר אותם? כי הוא חנון ורחום, הוא רוצה לתת לנו שוב מאוצר מתנת חנים שלו, הוא רוצה להשפיע עלינו עוד רחמים וחסדים, לכן הוא נתן לנו את הכתובת, שנוכל לשלוח בקשה ולעורר את האהבה הישנה, והכתובת הזאת היא על ידי סיפור הניסים והנפלאות שאירעו עם אבותינו ועם צדיקי הדורות, וכך אנחנו מעוררים שוב את רחמיו של הקב"ה ביתר שאת וביתר עוז".

ריקוד על השולחן

"לכן חשוב לספר בפורים, וגם בפסח ובכלל בכל ימות השנה, לספר ביציאת מצרים, לספר את הנס שאירע בשושן הבירה ובכל מדינות מלכות אחשוורוש. אנחנו צריכים לספר עוד ועוד, להתחזק באמונה על ידי הסיפורים הללו, ולהשפיע עלינו ועל כל ישראל רחמים וחסדים גלויים.

"אבל חשוב מאוד לזכור לנצל את הימים הגדולים הללו, גם יום הפורים וגם חמישה עשר באדר והשנה גם בשישה עשר, פורים המשולש, אנחנו צריכים לנצל אותם גם ובעיקר להתעלות רוחנית.

"אני זוכר בצעירותי, זכיתי להסתופף בצלו הקדוש והטהור של מורי ורבי, בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א, ופעם בסעודת פורים ערך את שולחנו, והגאון רבי יצחק דוד גרוסמן, רבה של מגדל העמק, שמח ושימח את הנוכחים כטוב לבו ביין, ועלה לרקוד על השולחן. משום מה היה מישהו שדחף אותו מעט והוא מעד ונפל. הרבי זצ"ל שהבחין בכך

הקפיד, ומיהר לרוץ למקווה ולטבול.
 "היה זה בבית המדרש שברח' רבי עקיבא בבני ברק, שם היתה דלת בצד בית המדרש, דרכה היה הרבי יורד לקומה התחתונה בה היתה לו מקווה קטנה, וכך הוא היה יכול לצאת באמצע הטיש או התפילה לטבילה מהירה, ובתוך דקות אחדות כבר היה ישוב בחזרה על מקומו.

"ואמר אז שההקפדה מקורה בכעס, והכעס מגיע מיסוד האש, ואת האש מכבים על ידי מים, ולכן אם קרה לעתים נדירות שהיתה לו הקפדה, ואפילו מזערית, הוא היה ממחר לטבול במקווה.

"על כל פנים, הרבי היה נזהר מאוד בכבוד התורה בכל ימות השנה, וגם בפורים לא היה בכך שום שינוי. אני זוכר שפעם הוא אמר לבחור אחד, שביום הפורים הוא מצפה ממנו שילמד גמרא במשך מספר שעות, והתרה בו: 'אם לא תלמד ביום הפורים מספר שעות גמרא, אל תבוא בכלל לטיש!'. כשהגיע הבחור לטיש אחרי שלמד כמה שעות, האיר לו הרבי פנים ושאל אותו בטון של קובע עובדה: 'נו... למדת כמה שעות גמרא...?'

"ובאמת זה לא היה ייחודי דווקא לימי הפורים, כי הדרישה שלו היתה בכל ימות השנה ללמוד 'גמרא מיט יראת שמים', והיה חוזר על זה בכל עת מצוא: 'גמרא מיט יראת שמים, גמרא מיט יראת שמים', לפחות דף אחד ביום, ובכל פעם היה מחלק ב'טיש' שיריים לבחורים, אבל היה שואל כל בחור אם הוא כבר למד דף גמרא, ורק לאחר שהבחור השיב בחיוב היה מקבל שיריים...

"בעניין זה אספר עוד עובדה, שהיה בחור אחד שלא למד גמרא וניגש לקבל שיריים, וכששאל אותו הרבי אם הוא למד גמרא השיב בשלילה... חיך הרבי ואמר שעבור כך שהחזיק במידת האמת, גם מגיע לו לקבל שיריים..."

סיכום שבועי ב' דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע לא אומרים 'ויהי נועם' בליל תשעה באב?
- ◆ בברית מילה הנערכת בתשעה באב - מי שותה את היין?
- ◆ מדוע לא רצוי לשהות בבית הקברות ללא צורך?

• בברית מילה הנערכת בתשעה באב, מברכים על היין, ונותנים לילד לשתותו. ויש להעדיף ילד שהגיע לגיל 'חינוך' לברכות הנהנין, אך לא לגיל 'חינוך' לאבילות על חורבן הבית.

• כשיש ברית מילה בתשעה באב, רשאים 'בעלי הברית', דהיינו, הורי התינוק, המוהל והסנדק, להחליף את בגדיהם לקראת הברית; ולדעת הרמ"א, רשאים אף ללבוש בגדי שבת.

• כשנערכת ברית מילה בתשעה באב שחל בשבת ונדחה ליום ראשון, רשאים 'בעלי הברית', דהיינו, הורי התינוק, המוהל והסנדק, לאכול מזמון 'מנחה גדולה' ואילך.

• פדיון הבן שהגיע זמנו בתשעה באב, כלומר, שיום זה הוא ה'31 ללידה - יש לערוך את הפדיון ללא סעודה, ואף לברך 'שהחינו', כנהוג; ורצוי לעורכו בסמוך לשקיעת החמה.

מהלכות תשעה באב

• מתחילת ליל תשעה באב, עד לזמן תפילת המנחה ביום תשעה באב, אין לשבת על כסא וכדומה, כי אם על הקרקע.

ומנהג בני אשכנז להחמיר בכך רק עד לחצות היום.

• לדעת השולחן ערוך, כל איסורי 'תשעת הימים' מותרים מיד במוצאי תשעה באב, למעט אכילת בשר ושתיית יין, שנהגו להחמיר בהן עד לסוף יום המחרת, י' באב. והרמ"א כתב, שמנהג בני אשכנז להחמיר במוצאי תשעה באב בכל איסורי תשעת הימים, אך רק עד לחצות יום המחרת.

• הפוסקים כתבו בשם האריז"ל, שאין לשהות בבית הקברות שלא לצורך הלווית המת וקבורתו, בשל כוחות הטומאה - 'החיצונים' - המצויים שם.

מנהגי התפילה וקריאת מגילת איכה בתשעה באב

• בליל תשעה באב, קוראים את מגילת איכה בציבור, והמנהג לשוב ולקוראה בבוקר. ואף מי שאינו מתפלל בציבור, יקרא את המגילה בלילה, וטוב שיקרא גם ביום.

ובלילה, מנהג רבים מבני אשכנז לברך על קריאה מתוך הקלף; אך על קריאה שלא מתוך הקלף, אין לברך. ובקריאה ביחידות, וכן על קריאה ביום, לכל הדעות אין לברך אף על קריאה מתוך הקלף.

• בשעת קריאת מגילת איכה ואמירת הקינות בלילה, נוהגים למעט את האור בבית הכנסת; ויש שנהגו למעט את האור כבר לפני תפילת ערבית.

• בליל תשעה באב שחל במוצאי שבת, אין אומרים 'ויהי נועם' לאחר תפילת ערבית, משום שאמירה זו נאמרה בעיקרה על הקמת המשכן, ואינה מתאימה ללילה שבו מתאבלים על חורבן בית המקדש.

• בתשעה באב אין אומרים 'תחנון', משום שיום זה נקרא 'מועד', ככתוב במגילת איכה: "קָרָא עָלַי מוֹעֵד", וכשיבנה בית המקדש במהרה בימינו, יִהְיֶה יוֹם זֶה לְיוֹם שֶׁל שִׂמְחָה.

• בתשעה באב, ישנה תוספת מיוחדת לתפילת 'שמונה עשרה', הפותחת במילים: "נחם ה' אלקינו את אבלי ציון וירושלים". הפוסקים נחלקו בנוגע למיקומה של תפילה זו לכתחילה ובדיעבד, ולהלכה - יש לאומרה ב'בונה ירושלים'; והשוכח - 'אמרנה בברכת רצה'.

ברית מילה ופדיון הבן בתשעה באב

• ברית מילה בתשעה באב, יש נוהגים לעשותה רק לאחר חצות היום, ויש נוהגים לעשותה אף לפני חצות, לאחר סיום הקינות, וכך מנהג בני אשכנז.